

Kuopion kaupungin TUVA -toteutussuunnitelma

Kuopion kaupungin TUVA -toteutussuunnitelma

Nimi	Kuopion kaupungin TUVA -toteutussuunnitelma
Perusteen nimi	Tutkintokoulutukseen valmentava koulutus
Päätösnumero	49 §
Hyväksyjä	Kasvun ja oppimisen lautakunta
Päätöspäivämäärä	7.6.2022
Voimaantulopäivämäärä	1.8.2022
Pdf luotu	15.2.2024

SISÄLTÖ

1. Tutkintokoulutukseen valmentava koulutus.	1
1.1. Koulutuksen tavoitteet.	1
1.2. Koulutuksen kohderyhmä.	1
1.3. Koulutuksen arvoperusta.	2
1.4. Koulutuksen muodostuminen.	3
2. Koulutuksen järjestäminen.	5
2.1. Opiskelijan ohjaaminen.	5
2.2. Henkilökohtainen opiskelusuunnitelma.	6
2.3. Erityinen tuki.	7
2.4. Opiskeluhoolto.	9
2.5. Koulutuksen järjestäjän suunnitelma koulutuksen toteuttamisesta. . .	10
3. Palaute osaamisen kehittymisestä ja osaamisen arviointi.	11
3.1. Palaute osaamisen kehittymisestä.	11
3.2. Opiskelijan osaamisen arviointi.	11
3.3. Todistukset.	12
4. Muut opiskelijoita ja koulutuksen järjestämistä koskevat säännökset. . . .	14
4.1. Opiskelijan velvollisuudet.	14
4.2. Perusopetuslain, lukiolain ja ammatillisesta koulutuksesta annetun lain soveltaminen.	14
5. Koulutuksen osien tavoitteet ja keskeiset sisällöt.	16
5.1. Laaja-alainen osaaminen.	16
5.1.1. Oppimaan oppiminen.	17
5.1.2. Monilukutaito.	17
5.1.3. Digiosaaminen.	18
5.1.4. Vuorovaikutusosaaminen.	18
5.1.5. Hyvinvointiosaaminen.	18
5.1.6. Ympäristöosaaminen.	18
5.1.7. Yhteiskuntaosaaminen.	18
5.1.8. Kulttuuriosaaminen.	19
6. Tutkintokoulutukseen valmentava koulutus.	20
6.1. Koulutuksen tavoitteet.	20
6.2. Koulutuksen kohderyhmä.	21
6.3. Koulutuksen arvoperusta.	21
6.4. Koulutuksen muodostuminen.	22
7. Koulutuksen järjestäminen.	24

7.1. Opiskelijan ohjaaminen.	24
7.1.1. Opinto-ohjauksen järjestäminen.	26
Järjestämisen rakenteet, toimijat ja toimintatavat.	26
Yhteistyö, vastuut ja työnjako.	26
Toimintatavat ja vastuut jatko-opintoihin ohjauksessa.	28
7.2. Henkilökohtainen opiskelusuunnitelma.	28
7.3. Erityinen tuki.	29
7.3.1. Erityisen tuen järjestäminen.	30
Järjestämisen rakenteet, toimijat ja toimintatavat.	30
Yhteistyö, vastuut ja työnjako.	30
7.4. Opiskeluhoolto.	31
7.5. Yhteistyö.	31
7.5.1. Koulutuksen järjestäjien välinen yhteistyö sekä tiedonsiirto opiskelijoiden sujuvien siirtymien mahdollistamiseksi valmentavan koulutuksen ja tutkintotavoitteisen koulutuksen välillä.	31
7.5.2. Kodin ja oppilaitoksen välinen yhteistyö oppivelvollisten kohdalla.	32
7.5.3. Työelämäyhteistyö, kansainvälisen yhteistyö ja yhteistyö muiden toimijoiden kanssa.	32
7.6. Koulutuksen järjestäjän suunnitelma koulutuksen toteuttamisesta. . .	32
8. Palaute osaamisen kehittymisestä ja osaamisen arviointi.	34
8.1. Palaute osaamisen kehittymisestä.	34
8.2. Opiskelijan osaamisen arviointi.	34
8.3. Todistukset.	35
9. Muut opiskelijoita ja koulutuksen järjestämistä koskevat säännökset. . . .	37
9.1. Opiskelijan velvollisuudet.	37
9.2. Perusopetuslain, lukiolain ja ammatillisesta koulutuksesta annetun lain soveltaminen.	38
10. Koulutuksen osien tavoitteet ja keskeiset sisällöt.	39
10.1. Laaja-alainen osaaminen.	39
10.1.1. Oppimaan oppiminen.	40
10.1.2. Monilukutaito.	40
10.1.3. Digiosaaminen.	41
10.1.4. Vuorovaikutusosaaminen.	41
10.1.5. Hyvinvointiosaaminen.	41
10.1.6. Ympäristöosaaminen.	41
10.1.7. Yhteiskuntaosaaminen.	41
10.1.8. Kulttuuriosaaminen.	42

11. Koulutuksen osat.	43
11.1. Opiskelu- ja urasuunnittelutaidot, 2 - 10 vk.	43
11.2. Valinnaiset opinnot, 1 - 10 vk.	45
11.3. Lukiokoulutuksen opinnot ja niihin valmentautuminen, 0 - 30 vk. . . .	45
11.4. Valinnaiset opinnot, 0 - 10 vk.	46
11.5. Työelämätaidot ja työelämässä tapahtuva oppiminen, 1 - 20 vk. . . .	47
11.6. Ammatillisen koulutuksen opinnot ja niihin valmentautuminen, 1 - 30 vk.	48
11.7. Ammatillisen koulutuksen opinnot ja niihin valmentautuminen, 0 - 30 vk.	50
11.8. Arjen taidot ja yhteiskunnallinen osallisuus, 0 - 20 vk.	51
11.9. Työelämätaidot ja työelämässä tapahtuva oppiminen, 0 - 20 vk. . . .	52
11.10. Perustaitojen vahvistaminen, 0 - 30 vk.	53
11.11. Opiskelu- ja urasuunnittelutaidot, 2 - 10 vk.	54
11.12. Lukiokoulutuksen opinnot ja niihin valmentautuminen, 1 - 30 vk. . .	55
11.13. Perustaitojen vahvistaminen, 1 - 30 vk.	57
11.14. Arjen taidot ja yhteiskunnallinen osallisuus, 1 - 20 vk.	59

1. Tutkintokoulutukseen valmentava koulutus

Tutkintokoulutukseen valmentava koulutus on tarkoitettu oppivelvollisuusikäisille sekä muille vailla toisen asteen tutkintoa oleville oppijoille, jotka tarvitsevat valmentavaa koulutusta. Perusopetuksen lisäopetuksen, lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen ja ammatilliseen koulutukseen valmentavan koulutuksen yhdistävän nivelvaiheen koulutuksen tavoitteena on antaa opiskelijalle valmiudet opiskella tutkintotavoitteisessa koulutuksessa.

Opetushallitus määrää koulutuksen osista (luku 1.4) ja niiden tavoitteista, keskeisistä sisällöistä ja arvioinnista (luku 5), henkilökohtaiseen opiskelusuunnitelmaan merkittävistä tiedoista (luku 2.2) sekä todistukseen merkittävistä tiedoista (luku 3.3) (1215/2020, 12 § ja 16 §) . Näiden lisäksi koulutuksen perusteissa kuvataan koulutuksen arvopohja sekä opinto-ohjauksen, oppimisen tuen ja arvioinnin toteuttaminen. Koulutuksen järjestäjä laatii perusteiden pohjalta suunnitelman koulutuksen toteuttamisesta. Suunnitelman sisältöä ohjeistetaan luvussa 2.5.

1.1. Koulutuksen tavoitteet

Tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen tavoitteena on

- antaa opiskelijalle valmiuksia hakeutua lukiokoulutukseen tai ammatilliseen tutkintokoulutukseen,
- selkeyttää opiskelijan suunnitelmia jatko-opintojen ja työelämään liittyvien toiveiden ja tavoitteiden suhteen sekä
- vahvistaa opiskelijan edellytyksiä suorittaa lukiokoulutuksen oppimäärä ja sen päätteeksi suoritettava ylioppilastutkinto tai ammatillinen tutkinto.

Koulutuksen tavoitteena on lisäksi tukea opiskelijan jatko-opintojen ja uran valintaa. Koulutuksen aikana opiskelijan tavoitteena on tunnistaa omat vahvuutensa ja kiinnostuksen kohteensa ja rakentaa erilaisia vaihtoehtoja sekä toisen asteen opintoihin että työelämään.

Koulutuksen tavoitteena on vahvistaa opiskelijan opiskelu/tutkintokielen taitoja ja eri tiedonalojen tekstitaitoja sekä viestintä- ja vuorovaikutustaitoja siten, että hänellä on riittävät edellytykset opiskella toisen asteen koulutuksessa. Koulutuksen tavoitteena on vahvistaa opiskelijan kiinnostusta ja motivaatiota elinikäiseen oppimiseen.

Kuopion kaupungin TUVA-koulutuksessa yhtenä painotuksena on perusopetuksen arvosanojen korottaminen opiskelijan tarpeiden ja tavoitteiden mukaisesti. Kaikissa korotettavissa aineissa tarjotaan lähiopetusta.

Lisäksi opiskelija pääsee koulutuksen aikana tutustumaan toisen asteen opiskelumahdollisuuksiin ja voi suorittaa joustavan määrän lukio-opintoja ja/tai ammatillisia opintoja omien tavoitteidensa ja edellytystensä perusteella sekä osallistua työelämäjaksoille ja työkokeiluihin.

Suomi toisena kielenä -opiskelijat ohjautuvat S2-polulle, jossa painottuvat suomen kielen opinnot.

Silta-polulla keskiössä ovat työelämätaidot.

Pajalla pyritään suorittamaan loppuun kesken jäänyt perusaste.

1.2. Koulutuksen kohderyhmä

Tutkintokoulutukseen valmentava koulutus on tarkoitettu seuraaville kohderyhmille:

- oppivelvollisille ja muille ilman toisen asteen tutkintoa oleville, jotka tarvitsevat valmentavaa koulutusta,

- opiskelijoille, joiden äidinkieli on muu kuin suomi, ruotsi tai saame
- opiskelijoille, jotka ovat suorittaneet perusopetuksen tai sitä vastaavan koulutuksen muulla kielellä kuin suomeksi, ruotsiksi tai saameksi.

Koulutuksen osallistuvalla henkilöllä tulee olla perusopetuksen päättötodistus tai todistus perusopetusta vastaavasta aiemmasta koulutuksesta. Koulutuksen järjestäjä voi perustellusta syystä ottaa myös ilman päättötodistusta olevan opiskelijan, jos koulutuksen järjestäjä katsoo tällä muutoin olevan riittävät edellytykset opinnoista suoriutumiseen. (1215/2020, 8 §.)

Valmentavan koulutuksen opiskelijaksi voidaan ottaa hakija, joka ei ole suorittanut perusopetuksen jälkeistä tutkintoa tai valmentavaa koulutusta. Hakija, joka on suorittanut toisen asteen tutkinnon tai aiemman valmentavan koulutuksen, voidaan kuitenkin ottaa koulutukseen, jos se on erityisestä syystä perusteltua jatko-opintovalmiuksien hankkimiseksi. Samoin oppivelvollinen, joka on jo aiemmin suorittanut valmentavan koulutuksen, voidaan ottaa valmentavaan koulutukseen, jos hänellä ei ole soveltuvaa koulutuspaikkaa tutkintoon johtavassa koulutuksessa. (1215/2020, 8 §.) Tällöin opiskelijan henkilökohtainen opiskelusuunnitelma tulee laatia siten, että siihen sisältyvät opinnot täydentävät aikaisempia koulutuksen osien sisältöjä.

Opiskelijoiden opiskelukielen taidon tulisi olla sellainen, että he hyötyvät valmentavan koulutuksen opiskelusta ja heillä on mahdollisuus saavuttaa tarvittavat valmiudet toisen asteen opiskeluun valmentavan koulutuksen aikana. Koulutuksen järjestäjä arvioi koulutuksen tarkoituksenmukaisuuden ja oikea-aikaisuuden opiskelijalle.

Vaativana erityisenä tukena järjestettävää tutkintokoulutukseen valmentavaa koulutusta voivat järjestää ne ammatilliset oppilaitokset, joilla on oikeus vaativaan erityisen tuen järjestämiseen (1215/2020, 3 §).

Kuopion kaupungin TUVA-koulutus on tarkoitettu ensisijaisesti perusasteen päättäneille oppivelvollisille, joilla ei ole toisen asteen koulutuspaikkaa. TUVA-koulutus jakautuu neljään eri polkuun, joissa kussakin on oma painotusalueensa.

10-polku: perusasteen arvosanojen korottaminen aineenopettajien johdolla, tutustuminen toisen asteen opintoihin

Silta-polku: erityisluokanopettajan ohjaama pienryhmä, työelämäpainotteisuus, elämyspedagogia

S2-polku: suomen kielen vahvistaminen alkeista A2-tasolle

Paja: peruskoulun loppuun suorittaminen erityisluokanopettajan johdolla, suunnattu yläkouluiän ylittäneille oppivelvollisille

Suuntautumisot tarkentuvat koulutuksen alussa orientoitumisjaksolla, jossa opiskelijat haastatellaan ja heille laaditaan henkilökohtainen opiskelusuunnitelma.

Kuopion kaupungin TUVA-koulutukseen on mahdollista tulla myös kesken vuoden.

Kuopion kaupungin TUVA:ssa ei ole vaativan erityisen tuen paikkoja.

1.3. Koulutuksen arvoperusta

Tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen arvoperustana ovat demokratia, yhdenvertaisuus, tasa-arvo sekä kestävä elämäntapa. Opetus perustuu elämän ja ihmisoikeuksien kunnioittamiselle. Opetuksen lähtökohtana ovat opiskelijan ainutlaatuisuus, oikeus hyvään opetukseen sekä arvostavaan vuorovaikutukseen. Opiskelijan henkilökohtainen opintopolku toteutuu opiskelijälähtöisesti rakentuen hänen vahvuuksilleen ja henkilökohtaisille tavoitteilleen.

Tutkintokoulutukseen valmentavassa koulutuksessa opiskelijat kasvavat ottamaan vastuuta opinnoistaan, päätöksistään ja elämästään sekä harjaantuvat demokraattiseen toimintaan ja osallisuuteen. Osallisuus, toimijuus ja yhteisöllisyys sekä tunnetaitojen ja sosiaalisten

taitojen vahvistaminen korostuvat kaikessa toiminnassa. Jokainen opiskelija tuo kulloiseenkin opiskeluryhmään oman panoksensa ja opiskelijoita rohkaistaan oppimaan yhdessä ja toisiltaan. Näin pyritään edistämään opiskelijan hyvinvointia ja osallisuutta.

Koulutuksessa pyritään luomaan oppimisympäristöjä, joissa erilaisista taustoista tulevilla opiskelijoilla on mahdollisuus tunnistaa ja pohtia yhteisiä hyvän elämän arvoja ja periaatteita sekä oppia yhteistyöhön. Koulutuksessa kannustetaan opiskelijaa pohtimaan myös omia arvojaan sekä erilaisten erilaisten toimintaympäristöjen ja -kulttuurien erilaisuutta.

Tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen perusteet on laadittu tässä esitetyn arvoperustan pohjalta.

TUVA-koulutuksessa edistetään opiskelijoiden tavoitteellista oppimista ja työskentelyä. Ilmapiiri tehdään turvalliseksi ja välittäväksi, ja toiminta on opiskelijalähtöistä. Opiskelijoiden erilaiset tavat oppia huomioidaan ja niitä tuetaan vahvistavien käytänteiden avulla. Tukena opiskelussa ja jaksamisessa ovat aineenopettajien lisäksi ryhmänohjaaja(t), opinto-ohjaaja(t), erityisopettaja ja koulunkäynninohjaaja.

TUVA-koulutuksessa kehitetään oppivan yhteisön taitoja suunnitelmallisesti. Opiskelijoita tuetaan ja kannustetaan osallistumaan ja vaikuttamaan sekä koulun toimintaan että opetuksen ratkaisuihin. Tavoitteena on vahvistaa hyvinvointia ja myönteisyyttä oppimiseen ja tavoitteelliseen työskentelyyn.

Koulutuksen verkostoilla opiskelijoille luodaan mahdollisuuksia laajentaa oppimistaan ja heille tuodaan näkyväksi erilaisia opintojen jälkeisiä polkuja. Opiskelijoiden digitaalisia taitoja vahvistetaan heti opintojen alussa. Heitä myös ohjataan eri oppiaineissa käyttämään digitalisaation tarjoamia mahdollisuuksia niin omassa kuin myös yhteisöllisessä oppimisessä.

Opiskelijoiden valmiutta aktiivisuuteen ja osallistumiseen vahvistetaan lisäämällä luottamusta turvalliseen opiskeluympäristöön. Ryhmänohjaaja tutustuu ryhmänsä opiskelijoihin haastattelemalla heidät ja kartoittaa samalla heidän yksilöllisiä tarpeitaan. Opiskelija saa opinto- ja ryhmänohjaajan tukea ja ohjausta aina tarvittaessa. Opettajat pyrkivät opetuksessaan luomaan turvallisen opiskeluilmapiirin ja ryhmäyttämään opiskelijoita. Opetuksessa hyödynnetään yhteistoiminnallisuutta ja opiskelijoita rohkaistaan ilmaisemaan mielipiteensä ja vaikuttamaan heitä itseään koskeviin päätöksiin.

1.4. Koulutuksen muodostuminen

Koulutuksen laajuus on 38 viikkoa ja suoritus aika enintään yksi vuosi (1215/2020, 11 §). Koulutus tulee järjestää siten, että opiskelija voi hakeutua tutkintotavoitteiseen koulutukseen kesken valmentavan koulutuksen, jos hän on saavuttanut riittävät valmiudet tutkintotavoitteiseen koulutukseen siirtymiseksi. Opiskelija osallistuu valmentavaan koulutukseen omien tavoitteidensa ja osaamistarpeidensa mukaisesti. Opiskelija voi osallistua valmentavaan koulutukseen lyhyemmän ajanjakson kuin 38 viikkoa.

Opiskelijan opinnot muodostuvat kaikille yhteisestä Opiskelu- ja urasuunnittelutaidot -koulutuksen osasta ja valinnaisista koulutuksen osista.

Kaikille yhteinen koulutuksen osa:

- Opiskelu- ja urasuunnittelutaidot (2-10 viikkoa)

Valinnaiset koulutuksen osat:

- Perustaitojen vahvistaminen (0–30 viikkoa)
- Ammatillisen koulutuksen opinnot ja niihin valmentautuminen (0–30 viikkoa)
- Lukiokoulutuksen opinnot ja niihin valmentautuminen (0–30 viikkoa)
- Arjen taidot ja yhteiskunnallinen osallisuus (0–20 viikkoa)
- Työelämätaidot ja työelämässä tapahtuva oppiminen (0–20 viikkoa)
- Valinnaiset opinnot (0–10 viikkoa)

Koulutuksen osien laajuudet on ilmoitettu vaihteluvälillä, joiden sisällä koulutus voidaan suunnitella opiskelijoiden tarpeiden mukaisesti. Koulutuksen osien tavoitteet on määritelty laajuudeltaan koulutuksen osan suurimman mahdollisen laajuuden mukaan. Koulutuksen järjestäjä voi laatia niistä pienempiä kokonaisuuksia koulutuksen osan tavoitteiden pohjalta.

Tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen muodostuminen

2. Koulutuksen järjestäminen

Koulutuksen järjestäjä vastaa siitä, että tutkintokoulutukseen valmistavan koulutuksen opiskelijalla on mahdollisuus yksilöllisiin valintoihin (1215/2020, 13 §). Koulutuksen järjestäjän tulee koulutuksen toteuttamisessa olla yhteistyössä muiden koulutuksen järjestäjien, nuorisotyön toimijoiden sekä työ- ja elinkeinoelämän kanssa. Koulutuksen järjestäjä täydentää järjestämäänsä koulutusta hankkimalla tarvittavia koulutuksen osia sitä järjestävältä taholta (1215/2020, 7 §).

Opiskelijalla on oikeus saada opetusta ja ohjausta eri oppimisympäristöissä keskimäärin 22 tuntia viikkoa kohti (1215/2020, 19 §).

Koulutus tulee järjestää siten, että opiskelija voi hakeutua tutkintotavoitteiseen koulutukseen kesken valmentavan koulutuksen, jos hän on saavuttanut riittävät valmiudet tutkintotavoitteiseen koulutukseen siirtymiseksi (1215/2020, 13 §).

Kuopion kaupungin TUVa-koulutuksessa opetusta järjestetään viitenä päivänä viikossa klo 9 - 16. Kuopion aikuislukio vastaa opiskelijoiden ohjauksesta, opiskelijahuollosta ja terveydenhoitopalveluista.

TUVa-koulutuksessa koulutuksen osia tarjoavat koulutuksen järjestäjien lisäksi yhteistyöoppilaitokset.

Koulutuksen järjestäjät:

Kuopion aikuislukio

Minna Canthin koulu

Yhteistyöoppilaitokset:

Savon ammattioppilaitos

Ingmanedu

Palvelualan opisto Kuopio

Koulutukseen on mahdollista tulla mihin aikaan vuodesta tahansa ja siirtyminen toiselle asteelle kesken TUVa-vuoden on mahdollista.

2.1. Opiskelijan ohjaaminen

Opiskelijalla on oikeus saada henkilökohtaista ja muuta tarpeellista koulutuksen suorittamiseen ja jatko-opintoihin hakeutumiseen liittyvää opinto-ohjausta (1215/2020, 19 §). Koulutuksen järjestäjä kuvaa suunnitelmassaan tarkemmin ohjauksen toteuttamisen. Yksilö- ja ryhmäkohtainen ohjaus ovat keskeinen osa valmentavaa koulutusta. Opinto-ohjauksen toteutumisesta vastaa se koulutuksen järjestäjä, jonka kirjoilla opiskelija on.

Opinto-ohjauksen lisäksi opiskelijalla on oikeus saada ohjausta kaikilta opetus- ja ohjaushenkilöstöön kuuluvilta. Kun opiskelija opiskelee toisen koulutuksen järjestäjän järjestämässä koulutuksessa, hän saa opintoihinsa liittyvää ohjausta tältä koulutuksen järjestäjältä.

Ohjaus tukee opiskelijaa

- kartoittamaan kiinnostuksen kohteitaan ja tunnistamaan vahvuuksiaan
- arvioimaan aiemmin hankittua osaamista
- suunnittelemaan opintojensa sisältöä
- seuraamaan opinnoissa etenemistään
- arvioimaan omaa oppimistaan
- tekemään tarkoituksenmukaisia valintoja tulevaisuuden suhteen

- etsimään tietoa toisen asteen koulutuksesta sekä erilaisista uravalinnoista sekä
- hakeutumaan jatko-opintoihin.

Ohjauksella tuetaan opiskelijaa opintojen kaikissa vaiheissa. Ohjaus tukee opiskelijan oppimista ja hyvinvointia, tarjoaa aineksia itsetuntemuksen ja itseohjautuvuuden lisääntymiseen sekä kannustaa aktiiviseen kansalaisuuteen. Ohjausta tulee eriyttää ottamalla huomioon jokaisen opiskelijan yksilölliset lähtökohdat, tarpeet, tavoitteet, harrastukset, kiinnostusten kohteet, osaamisalueet sekä elämäntilanteeseen vaikuttavat tekijät.

Opiskelijoiden yhteisöllisyyttä, osallisuutta, toimijuutta sekä luottamusta omaan osaamiseen kehitetään ja pidetään yllä koko tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen ajan. Ohjauksen avulla edistetään koulutuksen yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa sekä tuetaan osallisuutta.

Ohjausta voidaan järjestää opintojaksomuotoisena opetuksena, henkilökohtaisena ja pienryhmäohjauksena sekä näiden yhdistelmänä. Ohjausta toteutetaan moniammatillisesti, sillä sitä antavat opinto-ohjaaja ja oppilaitoksen muu henkilökunta. Mahdollisen työelämässä tai muussa oppimisympäristössä tapahtuvan oppimisen aikana ohjaukseen osallistuvat myös työyhteisön jäsenet. Opiskelijan tulee saada tietoa siitä, mitkä ovat eri toimijoiden tehtävät ohjauksen kokonaisuudessa sekä missä asioissa ja miten opiskelija voi saada heiltä tukea.

Ohjauksen yhteydessä tehdyt suunnitelmat dokumentoidaan opiskelijan henkilökohtaisessa opiskelusuunnitelmassa.

Oppivelvollisten osalta koulutuksen järjestäjällä on ohjaus- ja valvontavastuu valmentavan koulutuksen päättävästä opiskelijasta. Koulutuksen järjestäjän tulee huolehtia, että oppivelvollinen opiskelija hakeutuu ennen valmentavan koulutuksen päättymistä tutkintotavoitteiseen koulutukseen. Koulutuksen järjestäjän tulee seurata, että oppivelvollinen hakeutuu oppivelvollisuuslain edellyttämään koulutukseen, saa opiskelupaikan ja aloittaa opinnot. (1214/2020, 10 §.)

Ohjaus- ja valvontavastuu koskee myös niitä tilanteita, joissa oppivelvollinen aikoo keskeyttää valmentavan koulutuksen. Koulutuksen järjestäjän tehtävänä on varmistaa, että oppivelvollinen saa riittävästi opinto-ohjausta hakeutumiselvoitteensa täyttämiseksi siten, että oppivelvollisuuden suorittaminen voi jatkua keskeytyksettä. Tarvittaessa oppivelvollinen ohjataan muiden palvelujen piiriin. Koulutuksen järjestäjä on velvollinen ilmoittamaan oppivelvollisen asuinkunnalle, jos oppivelvollisuuden suorittaminen keskeytyy. (1214/2020, 13 §.)

TUVA-koulutuksen alussa opiskelijaa ohjataan tekemään henkilökohtainen opiskelusuunnitelma. Opiskelusuunnitelma laaditaan yhdessä opinto-ohjaajan ja / tai ryhmäohjaajan kanssa wilma-lomakkeelle. Henkilökohtaiseen opiskelusuunnitelmaan kirjataan opiskelijan tavoitteet koulutukselle, opiskelijan aikaisempi koulutus ja muu osaaminen, opiskelukielen taito ja muu kielitaito sekä opiskeluvälitiedot. Lisäksi suunnitelmaan kirjataan suoritettavat koulutuksen osat ja niiden laajuus ja tavoitteet, opiskelijan tarvitsema ohjaus ja tuki ja niiden toteuttaminen sekä jatko-opinto- ja urasuunnitelma.

Tarvittaessa tehdään moniammatillista yhteistyötä erityisopettajan, opiskeluhuollon ja opiskelijan muun verkoston kanssa. Mahdolliset aikaisemmin tehdyt jatko-opintosuunnitelmat, tuen päätökset ja muut suunnitelmat huomioidaan henkilökohtaista opintosuunnitelmaa laadittaessa.

Henkilökohtaista opiskelusuunnitelmaa seurataan ja päivitetään opintojen aikana. Alaikäisen opiskelijan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle järjestetään mahdollisuus osallistua suunnitelman laadintaan ja päivittämiseen.

2.2. Henkilökohtainen opiskelusuunnitelma

Koulutuksen järjestäjän nimeämä opettaja tai opinto-ohjaaja laatii henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman yhdessä opiskelijan kanssa. Suunnitelmaa päivitetään opintojen aikana. Alaikäisen opiskelijan huoltajalla tai muulla laillisella edustajalla tulee olla mahdollisuus osallistua suunnitelman laadintaan ja päivittämiseen. (1215/2020, 14§) Henkilökohtaisen

opiskelusuunnitelman tekemisessä tehdään tarvittaessa moniammatillista yhteistyötä opiskeluhuollon ja opiskelijan muun verkoston kanssa.

Kun koulutuksen järjestäjänä on ammatillisen koulutuksen järjestäjä, tehdään henkilökohtainen opiskelusuunnitelma ammatillisen koulutuksen henkilökohtaisen osaamisen kehittämissuunnitelman (HOKS) mukaisesti (1215/2020, 14 §).

Kun koulutusta järjestää ja perusopetuksen tai lukiokoulutuksen järjestäjä, tehdään henkilökohtainen opiskelusuunnitelma tutkintokoulutukseen valmentavasta koulutuksesta annetun lain 14 §:n mukaisesti.

Henkilökohtaiseen opiskelusuunnitelmaan kirjataan opiskelijan

- tavoitteet valmentavalle koulutukselle
- opiskelijan aikaisempi koulutus ja muu osaaminen
- opiskelukielen taito ja muu kielitaito sekä opiskeluvälmiudet
- suoritettavat koulutuksen osat ja niiden laajuus ja tavoitteet
- tarvitsema ohjaus ja tuki ja niiden toteuttaminen (1215/2020, 22 §)
- jatko-opinto- ja urasuunnitelma.

Opiskelija voi painottaa opiskelusuunnitelmassaan joko lukiokoulutuksen tai ammatillisen koulutuksen suuntaan valitsemalla opintoja kyseisestä koulutusmuodosta. Koulutuksen aikana opiskelijan on mahdollista myös vahvistaa perusopetuksessa hankittuja taitoja. Keskeisenä periaatteena on kuitenkin opiskelijan suuntautuminen toiselle asteelle ja toisen asteen opintojen suorittaminen ohjattuna ja tuettuna opiskelijan valmiuksien mukaan.

Henkilökohtainen opiskelusuunnitelma ohjaa opiskelijan opintojen rakentumista ja etenemistä sekä vahvistaa opiskelun suunnitelmallisuutta. Opiskelusuunnitelman laatimisen lähtökohtina ovat opiskelijan vahvuudet, tarpeet ja tavoitteet sekä hänen osaamisensa tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen alussa. Opiskelijan elämäntilanne sekä aiemmat oppimiskokemukset tulee ottaa huomioon suunnitelmaa laadittaessa. Lähtötilanteen selvittämiseen kiinnitetään erityistä huomiota, ja opiskelijan aiemmin hankittu osaaminen, opiskelukielen taito, opiskeluvälmiudet sekä mahdolliset tuen tarpeet kartoitetaan mahdollisimman tarkasti ja huomioidaan opintojen suunnittelussa.

Valmentavan koulutuksen lainsäädäntöön ei sisälly aiemmin hankitun osaamisen tunnistamista tai hyväksilukua koskevaa sääntelyä. Opiskelijan opiskelusuunnitelma rakennetaan opiskelijan aiemman osaamisen ja tavoitteiden perusteella ja opiskelija suorittaa vain ne koulutuksen osat, jotka ovat tarpeen hänen henkilökohtaisten tavoitteidensa saavuttamiseksi.

Kuopion kaupungin TUVAn koulutus käynnistyy orientaatiojaksolla, jonka aikana kaikki opiskelijat haastatellaan ja heille laaditaan henkilökohtainen opiskelusuunnitelma. Suunnitelman laativat yhdessä nuoren kanssa ryhmänohjaaja ja opinto-ohjaaja tai erityisopettaja. Mahdolliset aikaisemmin tehdyt jatko-opintosuunnitelmat, tuen päätökset ja muut suunnitelmat huomioidaan henkilökohtaista opintosuunnitelmaa laadittaessa.

Opintosuunnitelmaa on mahdollista päivittää missä vaiheessa vuotta tahansa, mutta kaikkien opintosuunnitelmia ja tavoitteiden toteutumista tarkastellaan ennen joulua järjestettävissä oppimiskeskusteluissa, joissa paikalla ovat nuoren lisäksi ryhmänohjaaja, opinto-ohjaaja tai erityisopettaja ja nuoren huoltaja tai huoltajat.

2.3. Erityinen tuki

Tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen opiskelijalla on oikeus erityiseen tukeen, jos hän oppimisvaikeuksien, vammaan, sairauden tai muun syyn vuoksi tarvitsee pitkäaikaista tai säännöllistä erityistä oppimisen ja opiskelun tukea koulutuksen perusteiden mukaisten tavoitteiden saavuttamiseksi. Erityisellä tuella tarkoitetaan opiskelijan tavoitteisiin ja valmiuksiin perustuvaa suunnitelmallista pedagogista tukea sekä erityisiä opetus- ja opiskelijajärjestelyitä.

Erityisen tuen antamisen tavoitteena on, että opiskelija saavuttaa koulutuksen perusteiden mukaisen osaamisen. (1215/2020, 21 §.)

Koulutuksen järjestäjän tulee arvioida opiskelijan erityisen tuen tarve opiskelijan aloittaessa opiskelun, ja opintojen aikana tuen tarpeen ilmetessä. Jos perusopetuksesta siirtyvällä opiskelijalla on ollut perusopetuksessa perusopetuslain 17 §:n mukainen erityisen tuen päätös, tulee valmentavan koulutuksen järjestäjän selvittää ja arvioida opiskelijan erityisen tuen tarve opiskelijalle perusopetuksessa tehdyn erityisen tuen päätöksen pohjalta (1215/2020, 22 §).

Oppivelvollisuuslain 23 §:n mukaan koulutuksen järjestäjän on salassapitosäännösten estämättä viipymättä toimitettava oppivelvollisen koulutuksen järjestämisen kannalta välttämättömät tiedot uudelle koulutuksen järjestäjälle. Muiden kuin oppivelvollisten osalta tiedot saadaan opiskelijalta.

Koulutuksen järjestäjä tekee päätöksen opiskelijalle annettavasta erityisestä tuesta. Opiskelijaa ja alaikäisen kohdalla huoltajaa tai muuta laillista edustajaa tulee kuulla ennen päätöksen tekemistä (1215/2020, 22 §).

Koulutuksen järjestäjä kirjaa opiskelijan henkilökohtaiseen opiskelusuunnitelmaan (ammattillisessa koulutuksessa henkilökohtaiseen osaamisen kehittämissuunnitelmaan) opiskelijalle tarjottavan erityisen tuen sisällöt.

Tutkintokoulutukseen valmentavassa koulutuksessa opiskelija voi suorittaa lukion tai ammatillisen koulutuksen opintoja. Kun opiskelija suorittaa lukion oppimäärään kuuluvia opintoja, hänellä on oikeus lukiolain 28 §:ssä säädettyyn oppimisen tukeen. Kun opiskelija suorittaa ammatillisen koulutuksen osia, hänellä on oikeus erityiseen tukeen ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 64 §:n perusteella. Opiskelijan oikeudesta vaativaan erityiseen tukeen sovelletaan ammatillisesta koulutuksesta annettua lakia. Vaativaan erityiseen tukeen oikeuttavaa koulutusta annetaan siihen järjestämisluvan saaneissa ammatillisissa oppilaitoksissa (1215/2020, 21 §).

Erityistä tai vaativaa erityistä tukea tarvitsevien opiskelijoiden opiskeluun voi tarvittaessa kuulua moniammatillista yhteistyötä, joka edistää opiskelijan opiskelukykyä. Pääpaino on toimenpiteissä, jotka vahvistavat opiskelijoiden hyvinvointia, yksilöllisiä oppimisvalmiuksia ja osallistumismahdollisuuksia. Lähtökohtana ovat opiskelijan oppimisedellytykset, tarpeet ja odotukset, toimintakyky ja voimavarat.

Erityisopetuksen ja muun oppimisen tuen osalta noudatetaan periaatteita, jotka on kirjattu Kuopion lukiokoulutuksen opetussuunnitelmaan.

<https://eperusteet.opintopolku.fi/beta/#/fi/opetussuunnitelma/11455810/lukiokoulutus/tekstikappale/11455856>

Kuopion kaupungin TUVA-koulutuksessa erityisen tuen järjestämistä koordinoi Kuopion aikuislukion erityisopettaja.

Kuopion kaupungin TUVA-koulutuksessa opiskelijan erityisen tuen tarvetta seurataan koko opintojen ajan. Tarve erityiseen tukeen voi ilmetä opintojen alussa tai sen aikana. Opiskelijoille, joilla on tarvetta erityiseen tukeen, tehdään erityisen tuen päätös ja erityisen tuen suunnitelma. Huoltaja osallistuu alle 18-vuotiaan opiskelijan erityisen tuen päätöksen tekemiseen ja suunnitelman laatimiseen.

Erityinen tuki merkitsee opiskelijan tavoitteisiin ja valmiuksiin pohjautuvaa suunnitelmallista pedagogista tukea, erityisopettajan antamaa rinnakkais- tai yksilöohjausta ja erityisiä opetus- ja opiskelujärjestelyitä. Erityisillä opetus- ja opiskelujärjestelyillä tarkoitetaan mm. lisäaikaa, eriyttävän tilan käyttöä, erityisiä apuvälineitä, oppisisältöjen eriyttämistä ja kevennettyä lukujärjestystä. Erityisen tuen järjestämisestä ja opiskelijoiden pedagogisista asiakirjoista vastaa erityisopettaja. Tukitoimet kirjataan opiskelijan Wilmaan Tuki-välilehdelle. Tukitoimien toteuttamiseen osallistuu koko opetushenkilöstö yhteistyössä. Tavoitteena on opiskelijan koulutuksen perusteiden mukaisen osaamisen saavuttaminen (1215/2020, 21 §.)

Erityisen tuen järjestämisestä, opiskelijoiden pedagogisista asiakirjoista ja tiedonsiirroista vastaa erityisopettaja. Aineenopettajat antavat tarvittaessa tukiovetusta opettamastaan aineesta. Suunnitellut ja toteutuneet tukitoimet kirjataan opiskelijan Wilmaan Tuki-välilehdelle. Opiskelijalle

tarjottavan erityisen tuen sisällöt kirjataan opiskelijan henkilökohtaiseen opiskelusuunnitelmaan (ammattillisessa koulutuksessa henkilökohtaiseen osaamisen kehittämissuunnitelmaan). Tavoitteena on opiskelijan koulutuksen perusteiden mukaisen osaamisen saavuttaminen (1215/2020, 21 §.)

Opetushenkilöstön yhteistyön lisäksi erityistä tai vaativaa erityistä tukea tarvitsevien opiskelijoiden tukemiseen voi tarvittaessa kuulua moniammatillista yhteistyötä. Sitä voidaan tehdä esimerkiksi terveydenhuollon tai *opiskeluhuollon psykologi- ja kuraattoripalveluiden* kanssa. Moniammatillisen yhteistyön tavoitteena on edistää opiskelijan opiskelukykyä. Pääpaino on toimenpiteissä, jotka vahvistavat opiskelijoiden hyvinvointia, yksilöllisiä oppimisvalmiuksia ja osallistumismahdollisuuksia. Lähtökohtana ovat opiskelijan oppimisedellytykset, tarpeet, odotukset, toimintakyky ja voimavarat.

Kuopion kaupungin TUVa-koulutuksessa opiskelijaa ohjataan kaikissa opintojen vaiheissa. Ohjauksesta vastaavat opinto-ohjaaja ja ryhmänohjaaja. Ohjausta toteutetaan huomioimalla jokaisen opiskelijan yksilölliset lähtökohdat, tarpeet, tavoitteet, harrastukset, kiinnostusten kohteet, osaamisalueet sekä elämäntilanteeseen vaikuttavat eri tekijät.

2.4. Opiskeluhoolto

Opiskeluhoollolla tarkoitetaan opiskelijan hyvän oppimisen, hyvän psyykkisen ja fyysisen terveyden sekä sosiaalisen hyvinvoinnin edistämistä ja ylläpitämistä sekä niiden edellytyksiä lisäävää toimintaa koulu- ja oppilaitosyhteisössä (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 3 §). Opiskelijalla on oikeus saada maksutta sellainen opiskeluhoolto, jota opetukseen tai koulutukseen osallistuminen edellyttää lukuun ottamatta yli 18-vuotiaiden opiskelijoiden sairaanhoitopalveluja (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 9 §). Opiskeluhoollon järjestämistä ja toteuttamista koskevat samat periaatteet kuin perusopetuksessa, lukiokoulutuksessa tai ammatillisessa koulutuksessa.

Koulutuksen järjestäjällä tulee olla opiskeluhoollon kokonaisuuden toteuttamiseksi opetuksen tai koulutuksen järjestäjän opiskeluhooltosuunnitelma (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 13 §, muutettu lailla 377/2022). Opetuksen tai koulutuksen järjestäjän opiskeluhooltosuunnitelma korvaa opiskeluhoollon osalta paikallista opetussuunnitelmaa. Tutkintokoulutukseen valmentavassa koulutuksessa noudatetaan opetuksen tai koulutuksen järjestäjän opiskeluhooltosuunnitelmaa.

Opiskeluhoolto toteutetaan sekä yhteisöllisenä että yksilökohtaisena. Yhteisöllinen opiskeluhoolto on osa koulun ja oppilaitoksen toimintakulttuuria ja ensisijainen tapa toteuttaa opiskeluhoolto. Se on ennaltaehkäisevää ja sen tehtävänä on edistää opiskelijoiden oppimista ja hyvinvointia sekä vahvistaa vuorovaikutusta ja osallisuutta sekä opiskeluympäristön terveellisyyttä, turvallisuutta ja esteettömyyttä. Yhteisöllinen opiskeluhoolto on kaikkien koulu- ja oppilaitosyhteisössä työskentelevien ammattilaisten yhteinen tehtävä. (Oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013, 4 §.)

Yksilökohtaiseen opiskeluhooltoon kuuluvat opiskeluhoitopalvelut, joita ovat koulu- ja opiskeluterveydenhuolto ja kuraattori- ja psykologipalvelut sekä monialaisen asiantuntijaryhmän tarjoama tuki (oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013 5 §). Yksilökohtainen opiskeluhoolto perustuu opiskelijan suostumukseen (Eduskunnan sivistysvaliokunnan mietintö 14/2013 vp.). Opiskeluhoitopalvelut järjestetään ensisijaisesti lähipalveluna, jolle opetuksen tai koulutuksen järjestäjän tulee tarjota asianmukaiset tilat (terveydenhuoltolaki 378/2022 15 a § ja oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013 9 §). Opiskeluterveydenhuollon palveluja voidaan järjestää myös keskitetyssä opiskeluterveydenhuollon toimipisteessä. Tällöinkin palvelun on oltava helposti opiskelijoiden saavutettavissa. (Terveydenhuoltolaki 378/2022 15 § ja oppilas- ja opiskelijahuoltolaki 1287/2013 9 §).

Opiskeluhoollossa noudatetaan periaatteita, jotka on kirjattu Kuopion lukiokoulutuksen opetussuunnitelman liitteenä olevaan Kuopion lukioiden opiskeluhooltosuunnitelmaan.

<https://haelukioon.fi/web/opiskeluhooltosuunnitelma/>

2.5. Koulutuksen järjestäjän suunnitelma koulutuksen toteuttamisesta

Koulutuksen järjestäjä suunnittelee koulutuksen toteutuksen ottaen huomioon opiskelijoiden tavoitteet ja edellytykset sekä eri koulutuksen järjestäjien yhteistyön. Koulutuksen järjestäjän on tärkeä huomioida sekä opiskelijoiden erityistarpeet että heidän tosiasialliset mahdollisuutensa korottaen perusopetuksen arvosanoja, suorittaa lukio-opintoja sekä ammatillisen perustutkinnon osia tai niitä pienempiä kokonaisuuksia.

Tutkintokoulutukseen valmentavasta koulutuksesta annetun lain 12 §:n mukaan koulutuksen järjestäjä laatii koulutuksen toteuttamisesta suunnitelman. Suunnitelmassa kuvataan

1. koulutuksen järjestäjän tarjoamat koulutuksen osat, niiden tavoitteet, keskeiset sisällöt ja arviointi sekä laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden toteutuminen koulutuksen osittain
2. muilta koulutuksen järjestäjiltä hankittavat koulutuksen osat
3. perusopetuksen arvosanojen korottaminen erityisessä tutkinnossa
4. lukio-opintojen ja ammatillisten perustutkinnon osien ja osien osa-alueiden suorittaminen
5. opinto-ohjauksen järjestäminen
  - 5.1 järjestämisen rakenteet, toimijat ja toimintatavat
  - 5.2 yhteistyö, vastuut ja työnjako
  - 5.3 toimintatavat ja vastuut jatko-opintoihin ohjauksessa
6. erityisen tuen järjestäminen
  - 6.1 järjestämisen rakenteet, toimijat ja toimintatavat
  - 6.2 yhteistyö, vastuut ja työnjako
7. yhteistyö
  - 7.1 koulutuksen järjestäjien välinen yhteistyö sekä tiedonsiirto opiskelijoiden sujuvien siirtymien mahdollistamiseksi valmentavan koulutuksen ja tutkintotavoitteisen koulutuksen välillä
  - 7.2 kodin ja oppilaitoksen välinen yhteistyö oppivelvollisten kohdalla
  - 7.3 työelämäyhteistyö, kansainvälisen yhteistyö ja yhteistyö muiden toimijoiden kanssa

Lisäksi tutkintokoulutukseen valmentavassa koulutuksessa noudatetaan seuraavia koulutuksen järjestäjän lakisääteisiä suunnitelmia (1215/2020, 26 §)

- opiskeluhoitosuunnitelma sisältäen suunnitelman opiskelijoiden suojaamisesta väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä
- suunnitelma kurinpitokeinojen käyttämisestä,
- tasa-arvosuunnitelma
- yhdenvertaisuussuunnitelma

3. Palaute osaamisen kehittymisestä ja osaamisen arviointi

3.1. Palaute osaamisen kehittymisestä

Opiskelijalla on oikeus saada palautetta osaamisensa kehittymisestä koulutuksen aikana. Palautteella ohjataan ja kannustetaan opiskelijaa henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman mukaisten tavoitteiden saavuttamiseen sekä kehitetään edellytyksiä itsearviointiin (1215/2020, 15 §).

Opiskelijaa ohjataan arvioimaan itseään realistisesti ja kehittämään omaa toimintaansa opiskelijana. Opettajan sekä muun ohjaus- ja opiskeluhenkilöstön antama palaute on kannustavaa ja realistista, opiskelijan vahvuuksia ja kehittymistä tukevaa.

Palautetta antavat opetuksesta vastaavat opettajat ja muut opiskelijan opetukseen, ohjaukseen ja tukeen osallistuvat koulutuksen järjestäjän edustajat.

Palaute voi olla oppiaineen opettajan, ryhmänohjaajan tai opinto-ohjaajan suorittamaa diagnostista alkuarviointia, väliarviointia tai loppuarviointia.

Alkuarvioinnissa arvioidaan oppijan lähtötasoa suhteessa oppijan omiin ja toisaalta koulutuksen tavoitteisiin. Väliarvioinnilla ja opintojakson aikaisella palautteella pyritään lisäämään oppijan ymmärrystä siitä, miten hänen oma osaamisensa on kehittynyt ja mitä vielä pitäisi oppia. Loppuarvioinnin tehtävä on antaa oppijalle tietoa siitä, miten hän on onnistunut saavuttamaan asetetut tavoitteet, missä asioissa hänellä on vielä kehitettävää ja mitkä voisivat olla hänen seuraavat tavoitteensa.

Oppijalle annettava palaute voi olla sekä suullista että kirjallista. Palautteella pyritään myös tukemaan ja vahvistamaan oppijan itsearvioinnin ja vertaisarvioinnin taitoja. Itsearvioinnin ja vertaisarvioinnin tukena voidaan käyttää tarkoitukseen laadittuja lomakkeita.

3.2. Opiskelijan osaamisen arviointi

Koulutuksen osien arviointi antaa tietoa opiskelijan osaamisesta ja tukee koulutuksen perusteiden mukaisten tavoitteiden saavuttamista. Osaamisen arvioinnilla tarkoitetaan sen arviointia, onko opiskelija saavuttanut koulutuksen perusteiden mukaiset koulutuksen osan tavoitteet. Arvioinnin toteuttaa ja arvioinnista päättää kunkin koulutuksen osan opetuksesta vastaava opettaja. (1215/2020, 15 §.)

Koulutuksen osat arvioidaan hyväksyty / hylätty. Koulutuksen osa katsotaan hyväksytyksi, kun opiskelija on saavuttanut koulutuksen osalle asetetut ja henkilökohtaisessa opiskelusuunnitelmassa asetetut tavoitteet. Koulutuksen järjestäjä voi omassa suunnitelmassaan määrittellä koulutuksen perusteiden yleisiä tavoitteita tarkempia tavoitteita. (1215/2020, 15 §.)

Koulutuksen osien arviointi perustuu monipuolisiin arviointimenetelmiin. Opiskelijat voivat osoittaa osaamistaan monipuolisesti heille soveltuvin tavoin. Opiskelijan mahdolliset oppimisen vaikeudet ja opetuskielen osaaminen tulee ottaa huomioon suunniteltaessa osaamisen osoittamisen tapoja. Esimerkiksi tilanteissa, joissa kirjallinen tuottaminen on haastavaa, opiskelijalle annetaan mahdollisuus osoittaa osaamistaan muilla tavoin. Arvioinnissa voidaan käyttää myös muita tarkoituksenmukaisia erityisjärjestelyjä.

Tutkintokoulutuksen aikana korotettavat perusopetuksen päättöarvioinnin arvosanat sekä lukiokoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen opinnot arvioidaan kunkin koulutusmuodon lainsäädännön ja opetussuunnitelman tai tutkinnon perusteiden mukaisesti. Todistuksen suorituksesta antaa se koulutuksen järjestäjä, jolla on tämän koulutuksen järjestämislupa.

Arvioinnissa käytetään joustavia ja monipuolisia menetelmiä. Esimerkiksi kirjalliset ja suulliset kokeet, oppimispäiväkirjat, prosessitehtävät eri aiheista, esitelmat, referaatit ja esseet sekä jatkuva näyttö ovat mahdollisia arviointimenetelmiä. Oppimista tukevaa arviointia toteutetaan myös opiskelijan itsearviointin ja vertaisarviointin sekä arviointi- ja kehityskeskustelujen avulla. Kokeissa tai vastaavissa näytöissä voidaan suosia lähteiden ja apuvälineiden käyttöä.

Arvioinnin periaatteista Kuopion lukiokoulutuksessa <https://eperusteet.opintopolku.fi/beta/#/fi/opetussuunnitelma/11455810/lukiokoulutus/tekstikappale/11455872>

3.3. Todistukset

Tutkintokoulutukseen valmentavassa koulutuksessa käytetään seuraavia todistuksia:

- Todistus suoritetuista koulutuksen osista
- Todistus suoritetuista opinnoista

Todistus suoritetuista koulutuksen osista

Koulutuksen järjestäjä antaa opiskelijalle todistuksen suoritetuista koulutuksen osista, kun opiskelija päättää tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen suorittamisen. Koulutuksen päättämällä tarkoitetaan tilannetta, jolloin opiskelija on suorittanut hyväksytysti henkilökohtaisessa opiskelusuunnitelmassaan tavoitteeksi asetetut koulutuksen osat. Jos opiskelija eroaa tai keskeyttää koulutuksen, hänelle annetaan todistus ennen eroamista tai keskeyttämistä suoritetuista koulutuksen osista.

Koulutuksen järjestäjän tulee antaa todistus suoritetuista koulutuksen osista myös opiskelijan pyynnöstä. (1215/2020, 16 §.)

Todistukseen suoritetuista koulutuksen osista merkitään seuraavat tiedot:

- opiskelijan nimi, oppijanumero ja henkilötunnus
- koulutuksen nimi
- opiskelijan suorittaman koulutuksen laajuus viikkoina
- opiskelijan suorittamat koulutuksen osat ryhmiteltyinä koulutuksen perusteiden mukaisesti, laajuudet viikkoina ja arvosana (hyväksytyt/hylätyt)
- päiväys ja allekirjoitus
- todistuksen antavan koulutuksen järjestäjän ja oppilaitoksen yhteystiedot
- opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämä tutkintojen ja koulutuksen järjestämisluvan päivämäärä ja diaarinumero
- lainsäädäntö, johon koulutus perustuu
- maininta, että koulutus on toteutettu Opetushallituksen määräämien koulutuksen perusteiden mukaisesti (perustemääräyksen päätöspäivämäärä ja diaarinumero)
- maininta, että tutkintokoulutukseen valmentava koulutus sijoittuu tasolle 3 tutkintojen ja muiden osaamiskokonaisuuksien viitekehyksestä annetun valtioneuvoston asetuksen (120/2017) liitteen mukaisesti
- arviointiasteikko
- muut tarpeelliset lisätiedot

Todistuksen liitteenä opiskelijalle voidaan antaa opintosuoritusote, jossa näkyy tarkemmin opiskelijan suorittaman koulutuksen sisältö.

Opiskelija saa lisäksi erillisen todistuksen tai opintosuoritusotteen koulutuksen aikana suoritetuista perusopetuksen, lukiokoulutuksen tai ammatillisen koulutuksen opinnoista. Tämän todistuksen tai opintosuoritusotteen antaa se koulutuksen järjestäjä, jolla on kyseisen koulutuksen järjestämislupa. Näissä todistuksissa tai opintosuoritusotteissa noudatetaan kyseessä olevan koulutusmuodon säädöksiä.

Todistus suoritetuista opinnoista

Koulutuksen järjestäjä antaa opiskelijan pyynnöstä todistuksen suoritetuista opinnoista, jos opiskelija eroaa tai keskeyttää koulutuksen suorittamisen. Todistus suoritetuista opinnoista annetaan niistä opinnoista, joissa koulutuksen osan suorittaminen oman henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman mukaisesti on jäänyt kesken.

Todistukseen suoritetuista opinnoista merkitään seuraavat tiedot:

- opiskelijan nimi, oppijanumero ja henkilötunnus
- koulutuksen nimi
- opiskelijan suorittama koulutuksen laajuus viikkoina
- päiväys ja allekirjoitus
- todistuksen antavan koulutuksen järjestäjän ja oppilaitoksen yhteystiedot
- opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämä tutkintojen ja koulutuksen järjestämisluvan päivämäärä ja diaarinumero
- lainsäädäntö, johon koulutus perustuu
- maininta, että koulutus on toteutettu Opetushallituksen määäämien koulutuksen perusteiden mukaisesti (perustemääräyksen päätöspäivämäärä ja diaarinumero)
- maininta, että tutkintokoulutukseen valmentava koulutus sijoittuu tasolle 3 tutkintojen ja muiden osaamiskokonaisuuksien viitekehyksestä annetun valtioneuvoston asetuksen (120/2017) liitteen mukaisesti
- arviointiasteikko tai arviointiasteikot
- muut tarpeelliset lisätiedot

Todistuksen liitteenä opiskelijalle voidaan antaa opintosuoritusote, jossa näkyy tarkemmin opiskelijan suorittamien opintojen sisältö.

4. Muut opiskelijoita ja koulutuksen järjestämistä koskevat säännökset

4.1. Opiskelijan velvollisuudet

Tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen opiskelijalla on velvollisuus osallistua henkilökohtaisen opiskelusuunnitelmansa mukaisesti opetukseen, jollei hänen poissaololleen ole perusteltua syytä. Koulutuksen järjestäjä päättää opiskelijan poissaoloa koskevista menettelyistä. Opiskelijan on suoritettava tehtävänsä tunnollisesti ja käyttäytyttävä asiallisesti. (1215/2020, 20 §.)

Opiskelijan velvollisuudesta korvata aiheuttamansa vahinko säädetään vahingonkorvauslaissa (412/1974). Vahingoista tulee ilmoittaa alaikäisen huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle.

Koulutuksen järjestäjä päättää esimerkiksi siitä, miten poissaoloista tulee ilmoittaa ja myös poissaolojen hyväksyttävyydestä. Valmentavassa koulutuksessa noudatetaan oppilaitoksen ohjeita poissaoloissa, niiden seuraamisessa ja puuttumisessa niihin. Kurinpitoasioissa noudatetaan oppilaitoksen kurinpitosuunnitelmaa.

Tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen opiskelija katsotaan eronneeksi, jos on ilmeistä, että hänen tarkoituksenaan ei ole osallistua henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman mukaiseen opetukseen eikä hän ole esittänyt poissaololleen perusteltua syytä (1215/2020, 18 §). Oppivelvollinen katsotaan eronneeksi viimeistään kuukauden kuluessa siitä, kun hän on viimeisen kerran osallistunut opetukseen. Oppivelvollisen eronneeksi katsomisessa noudatettavista menettelyistä säädetään oppivelvollisuuslain 13 §:ssä.

Kuopion kaupungin Tuva-koulutuksessa noudatetaan soveltuvin osin Kuopion kaupungin lukiokoulutuksen käytössä olevaa poissaoloihin puuttumisen mallia.

4.2. Perusopetuslain, lukiolain ja ammatillisesta koulutuksesta annetun lain soveltaminen

Tutkintokoulutukseen valmentavassa koulutuksessa sovelletaan, mitä asianomaisen järjestäjän osalta perusopetuslaissa, lukiolaissa tai ammatillisesta annetussa laissa säädetään (1215/2020, 26 §)

- opetuksen julkisuudesta,
- kokeilusta,
- erityisopetuksen tai erityisen tuen kehittämis-, ohjaus- ja tukitehtävistä,
- oppilas- ja opiskeluhuollosta,
- henkilöstöstä,
- yhteistyöstä opiskelijoiden huoltajien kanssa,
- oppilas- ja opiskelijakunnasta,
- koulutuksen arvioinnista sekä
- tietojensaannista ja henkilötietojen salassapidosta ja käsittelystä, jollei laissa toisin säädetä.

Lisäksi sovelletaan, mitä kurinpidosta ja siihen liittyvistä menettelyistä säädetään perusopetuslaissa, lukiolaissa sekä ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa. Tutkintokoulutukseen valmentavassa koulutuksessa ei kuitenkaan sovelleta perusopetuslain 36 §:ään kirjattua jälki-istuntoa.

Jos opiskelija suorittaa ammatillisen koulutuksen tutkinnon osaa, sovelletaan ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 40 §:n säännöstä opiskelijaksi ottamisen esteistä sekä mainitun lain

9 luvun säännöksiä opiskeluoikeuden peruuttamisesta ja huumausainetestauksesta (ns. SORA-lainsäädäntö).

5. Koulutuksen osien tavoitteet ja keskeiset sisällöt

Koulutuksen osien tavoitteet on määritelty laajuudeltaan koulutuksen osan suurimman viikkomäärän mukaan. Koulutuksen järjestäjä voi laatia niistä pienempiä kokonaisuuksia opiskelijan valmiuksien ja tavoitteiden mukaisesti. Koulutuksen järjestäjä kuvaa mahdollisten pienempien kokonaisuuksien tavoitteet, keskeisen sisällön ja arvioinnin suunnitelmassaan koulutuksen toteuttamisesta.

Opiskelijan henkilökohtaiseen opiskelusuunnitelmaan kirjataan ne koulutuksen osat, joihin hän osallistuu, sekä niiden laajuus ja tavoitteet. Opiskelijalle valitaan sopivat koulutuksen osat hänen valmiuksiensa ja tavoitteidensa mukaisesti. Suunnitelma päivitetään koulutuksen edetessä.

Kuopion kaupungin TUVA-koulutuksessa opiskelijat käyvät kaikille yhteisen Opiskelu- ja urasuunnittelutaidot -koulutuksen osan. Sen lisäksi opiskelija valitsee opintoja valinnaisista koulutuksen osista omien toiveidensa ja tavoitteidensa mukaisesti. Opiskelijan on mahdollista valita opintoja niin monesta koulutuksen osasta siinä laajuudessa kuin hyväksi nähdään.

Koulutuksen osien valinta suunnitellaan opintojen alussa olevan orientaatiojakson aikana, jolloin opiskelija voidaan myös ohjata pienryhmämuotoiselle Silta-polulle tai S2-painotteiselle polulle.

Orientaatiojakson aikana laaditun henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman toteutumista seurataan vuoden aikana ja oppimiskeskustelussa siitä tehdään väliaikakatsaus huoltajan kanssa tarvittaessa moniammatillisesti. Näin suunnitelmaa on mahdollista päivittää opiskelijan tilanteen vaatimalla tavalla missä vaiheessa TUVA-koulutusta tahansa.

5.1. Laaja-alainen osaaminen

Tutkintokoulutukseen valmentava koulutus tukee kokonaisvaltaisesti opiskelijan valmiuksia ja osaamista. Laaja-alaisella osaamisella tarkoitetaan tietojen, taitojen, arvojen ja asenteiden sekä toimintakyvyn muodostamaa kokonaisuutta, joka kytketään koulutuksen osien sisältöihin. Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet kulkevat läpi koko valmentavan koulutuksen riippumatta opiskelijan valitsemista koulutuksen osista. Laaja-alainen osaaminen arvioidaan osana valmentavan koulutuksen osien arviointia. Laaja-alainen osaaminen on osa jokaisen koulutuksen osan tavoitteita.

Valmentavan koulutuksen laaja-alaisen osaaminen keskittyy niihin valmiuksiin, joita opiskelija tarvitsee siirtyäkseen opiskelemaan toiselle asteelle. Opiskelijalla tulee olla tarvittavat perusvalmiudet, riittävä tutkintokielen osaaminen ja tietotekniset valmiudet sekä monipuoliset opiskelutaidot. Lisäksi hänellä tulee olla riittävä hyvinvointiosaaminen, jotta hän jaksaa opiskella ja oppia. Laaja-alaiseen osaamisen liittyvät lisäksi opiskelijan ymmärrys kulttuurisesta moninaisuudesta, yhdessä toimimisesta sekä kestävään kehitykseen liittyvä ymmärrys.

Koulutuksen järjestäjä kuvaa, miten laaja-alaisen osaamisen osa-alueita toteutetaan eri koulutuksen osissa suunnitelmassaan koulutuksen toteuttamiseksi. Kuvausten tulee perustua tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen perusteiden laaja-alaisen osaamisen osa-alueiden kuvauksiin.

Tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen laaja-alainen osaaminen koostuu seuraavista osa-alueista:

Laaja-alainen osaaminen

5.1.1. Oppimaan oppiminen

Opiskelija osaa hankkia tietoa sekä jäsentää, arvioida ja soveltaa sitä. Hän osaa ottaa vastuuta opinnoistaan ja suunnitella niitä tavoitteellisesti. Hän tunnistaa ja osaa käyttää tarkoituksenmukaisia ja monipuolisia oppimistapoja ja -strategioita ja ymmärtää vertaisryhmän ja muun lähipiirin merkityksen oppimisen ja opiskelun tukena. Opiskelija kehittää opiskelukielen taitoaan tavoitteellisesti siten, että pystyy käyttämään puhuttua ja kirjoitettua kieltä erilaisissa oppimisympäristöissä.

5.1.2. Monilukutaito

Opiskelija kehittyi viestien tulkitsijana ja tuottajana sekä harjaantuu toimimaan erilaisten tekstien kanssa. Opiskelija osaa tarkastella ja tulkita kriittisesti erilaisia tekstejä. Tekstillä tarkoitetaan laajasti sekä puhuttuja että kirjoitettuja tekstejä, jotka sisältävät erilaisia kielimuotoja arkikielystä opiskelun kieleen ja eri tiedonalojen käsitteelliseen kieleen. Luku- ja kirjoitustaidon

ohella opiskelija kehittää kuvanlukutaitoaan, medialukutaitoaan ja numeerista lukutaitoaan opiskelusuunnitelmansa mukaisesti.

5.1.3. Digiosaaminen

Opiskelija osaa käyttää digitaalisia palveluita osana oppimista ja ongelmanratkaisua. Opiskelija osaa toimia vastuullisesti sosiaalisessa mediassa sekä käyttää digitaalisia palveluita asioidessaan viranomaisten ja muiden sähköisiä asiointia edellyttävien palveluntarjoajien kanssa.

5.1.4. Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija pyrkii toimimaan tilanteen vaatimalla tavalla erilaisissa vuorovaikutustilanteissa sekä ilmaisee erilaisia näkökantoja rakentavasti. Hän oppii kuuntelemaan ja kunnioittamaan toisten näkemyksiä ja tuomaan omia näkökulmiaan esille yksilönä ja ryhmän jäsenenä sekä kehittää empatiakykyään. Opiskelija osaa käyttää viestinnässä eri kieliä asianmukaisesti ja toimivasti. Opiskelija osaa viestiä asianmukaisesti myös erilaisilla sosiaalisen median alustoilla.

5.1.5. Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija ymmärtää terveyden ja terveellisten elämäntapojen merkityksen. Hän vaalii fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista toimintakykyään ja hyvinvointiaan. Opiskelija omaksuu hyvinvointiaan tukevia toimintatapoja sekä tunnistaa niitä edistäviä yhteisöjä. Hän osaa suunnitella omaa ajankäyttöään siten, että opiskelu ja vapaa-aika vuorottelevat tarkoituksenmukaisesti. Opiskelija osaa hakea tietoa, apua ja tukea oman hyvinvointinsa ylläpitämiseen sekä hakeutua tarvittaessa hyvinvoinnin ja terveydenhuollon palveluiden pariin.

5.1.6. Ympäristöosaaminen

Opiskelija ymmärtää kestäväen kehityksen merkityksen yhteiskunnalle ja maapallolle ja osaa toimia kestäväen kehityksen mukaisesti. Opiskelija tunnistaa ja ymmärtää keskeisiä ympäristön muutoksia ja ihmisen toiminnan merkityksen niihin. Hän tuntee kestäväen kehityksen tavoitteet ja ymmärtää ilmiöiden vaikutuksen toisiinsa, mukaan lukien kulttuurisen, sosiaalisen ja taloudellisen näkökulman. Opiskelijaa osaa toimia kestäväen elämäntapaa tukien ja ottaa vastuuta ympäristöstä yhteistyössä muiden kanssa.

5.1.7. Yhteiskuntaosaaminen

Opiskelija ymmärtää demokraattisen, oikeudenmukaisen sekä tasa-arvoon ja yhdenvertaisuuteen perustuvan yhteiskunnan toimintaperiaatteita ja rakenteita. Hän osaa vaikuttaa oman ryhmänsä ja oppilaitoksensa asioihin sekä ymmärtää, miten yhteiskunnallisiin kysymyksiin voi ottaa kantaa. Opiskelija omaksuu aktiivisen kansalaisuuden ja toimijuuden taitoja. Opiskelija ymmärtää työn merkityksen yksilön elämässä ja yhteiskunnassa.

5.1.8. Kulttuuriosaaminen

Opiskelija syventää tietojaan ja ymmärrystään omasta identiteetistään sekä opiskeluyhteisön ja yhteiskunnan moninaisuudesta, jossa erilaiset identiteetit, kielet, uskonnot ja katsomukset elävät rinnakkain ja vuorovaikutuksessa keskenään. Opiskelija saa kokemuksia kansainvälisyydestä omassa arjessaan ja opiskeluympäristössään sekä esimerkiksi vierailujen, kulttuuritapahtumien, verkostoyhteistyön tai muun yhteistyön kautta. Mahdollinen kieliprofiilin laatiminen tukee osaltaan opiskelijan ymmärrystä kielellisestä identiteetistään sekä hänen kasvuaan kielenoppijana ja -käyttäjänä.

6. Tutkintokoulutukseen valmentava koulutus

Tutkintokoulutukseen valmentava koulutus on tarkoitettu oppivelvollisuusikäisille sekä muille vailla toisen asteen tutkintoa oleville oppijoille, jotka tarvitsevat valmentavaa koulutusta. Perusopetuksen lisäopetuksen, lukiokoulutukseen valmistavan koulutuksen ja ammatilliseen koulutukseen valmentavan koulutuksen yhdistävän nivelvaiheen koulutuksen tavoitteena on antaa opiskelijalle valmiudet opiskella tutkintotavoitteisessa koulutuksessa.

Opetushallitus määrää koulutuksen osista (luku 1.4) ja niiden tavoitteista, keskeisistä sisällöistä ja arvioinnista (luku 5), henkilökohtaiseen opiskelusuunnitelmaan merkittävistä tiedoista (luku 2.2) sekä todistukseen merkittävistä tiedoista (luku 3.3) (1215/2020, 12 § ja 16 §) . Näiden lisäksi koulutuksen perusteissa kuvataan koulutuksen arvopohja sekä opinto-ohjauksen, oppimisen tuen ja arvioinnin toteuttaminen. Koulutuksen järjestäjä laatii perusteiden pohjalta suunnitelman koulutuksen toteuttamisesta. Suunnitelman sisältöä ohjeistetaan luvussa 2.5.

Kuopion kaupungin TUVA-koulutuksen järjestää Kuopion aikuislukio yhteistyössä Minna Canthin koulun kanssa.

Muita koulutuksenosia tarjoavia yhteistyötahoja ovat Savon ammattiopisto, Palvelualan opisto Kuopio, Kulttuurialan ammattiopisto Ingmanedu ja Kuopion nuorisotoimi.

Opetus toteutetaan viitenä päivänä viikossa (ma-pe) klo 9-16.

6.1. Koulutuksen tavoitteet

Tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen tavoitteena on

- antaa opiskelijalle valmiuksia hakeutua lukiokoulutukseen tai ammatilliseen tutkintokoulutukseen,
- selkeyttää opiskelijan suunnitelmia jatko-opintojen ja työelämään liittyvien toiveiden ja tavoitteiden suhteen sekä
- vahvistaa opiskelijan edellytyksiä suorittaa lukiokoulutuksen oppimäärä ja sen päätteeksi suoritettava ylioppilastutkinto tai ammatillinen tutkinto.

Koulutuksen tavoitteena on lisäksi tukea opiskelijan jatko-opintojen ja uran valintaa. Koulutuksen aikana opiskelijan tavoitteena on tunnistaa omat vahvuutensa ja kiinnostuksen kohteensa ja rakentaa erilaisia vaihtoehtoja sekä toisen asteen opintoihin että työelämään.

Koulutuksen tavoitteena on vahvistaa opiskelijan opiskelu/tutkintokielen taitoja ja eri tiedonalojen tekstitaitoja sekä viestintä- ja vuorovaikutustaitoja siten, että hänellä on riittävät edellytykset opiskella toisen asteen koulutuksessa. Koulutuksen tavoitteena on vahvistaa opiskelijan kiinnostusta ja motivaatiota elinikäiseen oppimiseen.

Kuopion kaupungin TUVA-koulutuksessa yhtenä painotuksena on perusopetuksen arvosanojen korottaminen opiskelijan tarpeiden ja tavoitteiden mukaisesti. Kaikissa korotettavissa aineissa tarjotaan lähiopetusta.

Lisäksi opiskelija pääsee koulutuksen aikana tutustumaan toisen asteen opiskelumahdollisuuksiin ja voi suorittaa joustavan määrän lukio-opintoja ja/tai ammatillisia opintoja omien tavoitteidensa ja edellytystensä perusteella sekä osallistua työelämäjaksoille ja työkokeiluihin.

Suomi toisena kielenä -opiskelijat ohjautuvat S2-polulle, jossa painottuvat suomen kielen opinnot.

6.2. Koulutuksen kohderyhmä

Tutkintokoulutukseen valmentava koulutus on tarkoitettu seuraaville kohderyhmille:

- oppivelvollisille ja muille ilman toisen asteen tutkintoa oleville, jotka tarvitsevat valmentavaa koulutusta,
- opiskelijoille, joiden äidinkieli on muu kuin suomi, ruotsi tai saame
- opiskelijoille, jotka ovat suorittaneet perusopetuksen tai sitä vastaavan koulutuksen muulla kielellä kuin suomeksi, ruotsiksi tai saameksi.

Koulutuksen osallistuvalla henkilöllä tulee olla perusopetuksen päättötodistus tai todistus perusopetusta vastaavasta aiemmasta koulutuksesta. Koulutuksen järjestäjä voi perustellusta syystä ottaa myös ilman päättötodistusta olevan opiskelijan, jos koulutuksen järjestäjä katsoo tällä muutoin olevan riittävät edellytykset opinnoista suoriutumiseen. (1215/2020, 8 §.)

Valmentavan koulutuksen opiskelijaksi voidaan ottaa hakija, joka ei ole suorittanut perusopetuksen jälkeistä tutkintoa tai valmentavaa koulutusta. Hakija, joka on suorittanut toisen asteen tutkinnon tai aiemman valmentavan koulutuksen, voidaan kuitenkin ottaa koulutukseen, jos se on erityisestä syystä perusteltua jatko-opintovalmiuksien hankkimiseksi. Samoin oppivelvollinen, joka on jo aiemmin suorittanut valmentavan koulutuksen, voidaan ottaa valmentavaan koulutukseen, jos hänellä ei ole soveltuvaa koulutuspaikkaa tutkintoon johtavassa koulutuksessa. (1215/2020, 8 §.) Tällöin opiskelijan henkilökohtainen opiskelusuunnitelma tulee laatia siten, että siihen sisältyvät opinnot täydentävät aikaisempia koulutuksen osien sisältöjä.

Opiskelijoiden opiskelukielen taidon tulisi olla sellainen, että he hyötyvät valmentavan koulutuksen opiskelusta ja heillä on mahdollisuus saavuttaa tarvittavat valmiudet toisen asteen opiskeluun valmentavan koulutuksen aikana. Koulutuksen järjestäjä arvioi koulutuksen tarkoituksenmukaisuuden ja oikea-aikaisuuden opiskelijalle.

Vaativana erityisenä tukena järjestettävää tutkintokoulutukseen valmentavaa koulutusta voivat järjestää ne ammatilliset oppilaitokset, joilla on oikeus vaativaan erityisen tuen järjestämiseen (1215/2020, 3 §).

Kuopion kaupungin TUVA on ensisijaisesti suunnattu oppivelvollisuusikäisille peruskoulun päättäneille. Koulutuksessa on neljä erilaista painotettua polkua eri kohderyhmille:

Polut:

10-polku (arvosanojen korottajat, lukio- ja ammatillisia opintoja kokeilevat)

Silta-polku (pienryhmätyöskentelyä ja vaihtoehtoisia oppimisen tapoja tarvitsevat)

S2-polku (suomen kielen vahvistusta alkeista ja A1-tasolta tarvitsevat)

Paja (17-vuotiaat, vailla perusasteen päättötodistusta olevat suomenkieliset)

Suuntautumiset tarkentuvat koulutuksen alussa orientaatiojaksolla, jossa opiskelijat haastatellaan ja heille laaditaan henkilökohtainen opiskelusuunnitelma.

Kuopion kaupungin TUVA-koulutukseen on mahdollista tulla myös kesken vuoden.

Kuopion kaupungin TUVA:ssa ei ole vaativan erityisen tuen paikkoja.

6.3. Koulutuksen arvoperusta

Tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen arvoperustana ovat demokratia, yhdenvertaisuus, tasa-arvo sekä kestävä elämäntapa. Opetus perustuu elämän ja ihmisoikeuksien kunnioittamiselle. Opetuksen lähtökohtana ovat opiskelijan ainutlaatuisuus, oikeus hyvään opetukseen sekä arvostavaan vuorovaikutukseen. Opiskelijan henkilökohtainen

opintopolku toteutuu opiskelijälähtöisesti rakentuen hänen vahvuuksilleen ja henkilökohtaisille tavoitteilleen.

Tutkintokoulutukseen valmentavassa koulutuksessa opiskelijat kasvavat ottamaan vastuuta opinnoistaan, päätöksistään ja elämästään sekä harjaantuvat demokraattiseen toimintaan ja osallisuuteen. Osallisuus, toimijuus ja yhteisöllisyys sekä tunnetaitojen ja sosiaalisten taitojen vahvistaminen korostuvat kaikessa toiminnassa. Jokainen opiskelija tuo kulloiseenkin opiskeluryhmään oman panoksensa ja opiskelijoita rohkaistaan oppimaan yhdessä ja toisiltaan. Näin pyritään edistämään opiskelijan hyvinvointia ja osallisuutta.

Koulutuksessa pyritään luomaan oppimisympäristöjä, joissa erilaisista taustoista tulevilla opiskelijoilla on mahdollisuus tunnistaa ja pohtia yhteisiä hyvän elämän arvoja ja periaatteita sekä oppia yhteistyöhön. Koulutuksessa kannustetaan opiskelijaa pohtimaan myös omia arvojaan sekä erilaisten erilaisten toimintaympäristöjen ja -kulttuurien erilaisuutta.

Tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen perusteet on laadittu tässä esitetyn arvoperustan pohjalta.

Kuopion aikuislukion visiona 2025 on olla:

Humaani - ihmisläheinen, erilaisuutta arvostava, helposti saavutettava

Osaava - laadukas ja monipuolinen

Kehittyvä - uudistuva edelläkävijä

TUVA-koulutuksessa edistetään opiskelijoiden tavoitteellista oppimista ja työskentelyä. Ilmapiiri tehdään turvalliseksi ja välittäväksi, ja toiminta on opiskelijälähtöistä. Opiskelijoiden erilaiset tavat oppia huomioidaan ja niitä tuetaan vahvistavien käytänteiden avulla. Tukena opiskelussa ja jaksamisessa ovat aineenopettajien lisäksi ryhmänohjaaja(t), opinto-ohjaaja(t), erityisopettaja ja koulunkäynninohjaaja.

TUVA-koulutuksessa kehitetään oppivan yhteisön taitoja suunnitelmallisesti. Opiskelijoita tuetaan ja kannustetaan osallistumaan ja vaikuttamaan sekä koulun toimintaan että opetuksen ratkaisuihin. Tavoitteena on vahvistaa hyvinvointia ja myönteisyyttä oppimiseen ja tavoitteelliseen työskentelyyn.

Koulutuksen verkostoilla opiskelijoille luodaan mahdollisuuksia laajentaa oppimistaan ja heille tuodaan näkyväksi erilaisia opintojen jälkeisiä polkuja. Opiskelijoiden digitaalisia taitoja vahvistetaan heti opintojen alussa. Heidä myös ohjataan eri oppiaineissa käyttämään digitalisaation tarjoamia mahdollisuuksia niin omassa kuin myös yhteisöllisessä oppimisessä.

Opiskelijoiden valmiutta aktiivisuuteen ja osallistumiseen vahvistetaan lisäämällä luottamusta turvalliseen opiskeluympäristöön. Ryhmänohjaaja tutustuu ryhmänsä opiskelijoihin haastattelemalla heidät ja kartoittaa samalla heidän yksilöllisiä tarpeitaan. Opiskelija saa opinto- ja ryhmänohjaajan tukea ja ohjausta aina tarvittaessa. Opettajat pyrkivät opetuksessaan luomaan turvallisen opiskeluilmapiirin ja ryhmäyttämään opiskelijoita. Opetuksessa hyödynnetään yhteistoiminnallisuutta ja opiskelijoita rohkaistaan ilmaisemaan mielipiteensä ja vaikuttamaan heitä itseään koskeviin päätöksiin.

6.4. Koulutuksen muodostuminen

Koulutuksen laajuus on 38 viikkoa ja suoritus aika enintään yksi vuosi (1215/2020, 11 §). Opiskelija voi osallistua valmentavaan koulutukseen myös lyhyemmän ajanjakson omien tavoitteidensa ja osaamistarpeidensa mukaisesti ja siirtyä joustavasti tutkintotavoitteiseen koulutukseen.

Opiskelijan opinnot rakentuvat kaikille tutkintokoulutukseen valmentavasta koulutukseen osallistuville yhteisestä Opinto- ja uraohjaus -koulutuksen osasta sekä vähintään kahdesta valinnaisesta koulutuksen osasta. Opiskelijan yksilöllinen opintopolku rakennetaan opiskelijan tavoitteiden ja osaamistarpeiden mukaisesti.

Kaikille yhteinen koulutuksen osa:

- Opiskelu- ja urasuunnittelutaidot (2-10 viikkoa)

Valinnaiset koulutuksen osat, joista opiskelija suorittaa vähintään kaksi:

- Perustaitojen vahvistaminen (1-30 viikkoa)
- Ammatillisen koulutuksen opinnot ja niihin valmentautuminen (1-30 viikkoa)
- Lukiokoulutuksen opinnot ja niihin valmentautuminen (1-30 viikkoa)
- Arjen taidot ja yhteiskunnallinen osallisuus (1-20 viikkoa)
- Työelämätaidot ja työelämässä tapahtuva oppiminen (1-20 viikkoa)
- Valinnaiset opinnot (1-10 viikkoa)

Koulutuksen osien laajuudet on ilmoitettu vaihteluvälillä, joiden sisällä koulutus voidaan suunnitella opiskelijoiden tarpeiden mukaisesti. Koulutuksen osien tavoitteet on määritelty laajuudeltaan koulutuksen osan suurimman mahdollisen laajuuden mukaan. Koulutuksen järjestäjä voi laatia niistä pienempiä kokonaisuuksia koulutuksen osan tavoitteiden pohjalta.

Tutkintokoulutuksen muodostuminen

7. Koulutuksen järjestäminen

Koulutuksen järjestäjä vastaa siitä, että tutkintokoulutukseen valmistavan koulutuksen opiskelijalla on mahdollisuus yksilöllisiin valintoihin (1215/2020, 13 §). Koulutuksen järjestäjän tulee koulutuksen toteuttamisessa olla yhteistyössä muiden koulutuksen järjestäjien, nuorisotyön toimijoiden sekä työ- ja elinkeinoelämän kanssa. Koulutuksen järjestäjä täydentää järjestämäänsä koulutusta hankkimalla tarvittavia koulutuksen osia sitä järjestävältä taholta (1215/2020, 7 §).

Opiskelijalla on oikeus saada opetusta ja ohjausta eri oppimisympäristöissä keskimäärin 22 tuntia viikkoa kohti (1215/2020, 19 §).

Koulutus tulee järjestää siten, että opiskelija voi hakeutua tutkintotavoitteiseen koulutukseen kesken valmentavan koulutuksen, jos hän on saavuttanut riittävät valmiudet tutkintotavoitteiseen koulutukseen siirtymiseksi (1215/2020, 13 §).

Kuopion kaupungin TUVA-koulutuksessa opetusta järjestetään viitenä päivänä viikossa klo 9 - 16. Kuopion aikuislukio yhteistyössä Minna Canthin koulun kanssa vastaa opiskelijoiden ohjauksesta, opiskelijahuollosta ja terveydenhoitopalveluista.

TUVA-koulutuksessa koulutuksen osia tarjoavat koulutuksen järjestäjien lisäksi yhteistyöoppilaitokset.

Koulutuksen järjestäjät:

Kuopion aikuislukio

Minna Canthin koulu

Yhteistyöoppilaitokset:

Savon ammattioppilaitos

Ingmanedu

Palvelualan opisto Kuopio

Tukeva-säätiö

Koulutukseen voi hakeutua jatkuvan haun kautta läpi vuoden, ja joustavat siirtymiset toiselle asteelle kesken TUVA-vuoden ovat mahdollisia.

7.1. Opiskelijan ohjaaminen

Opiskelijalla on oikeus saada henkilökohtaista ja muuta tarpeellista koulutuksen suorittamiseen ja jatko-opintoihin hakeutumiseen liittyvää opinto-ohjausta (1215/2020, 19 §). Koulutuksen järjestäjä kuvaa suunnitelmassaan tarkemmin ohjauksen toteuttamisen. Yksilö- ja ryhmäkohtainen ohjaus ovat keskeinen osa valmentavaa koulutusta. Opinto-ohjauksen toteutumisesta vastaa se koulutuksen järjestäjä, jonka kirjoilla opiskelija on.

Opinto-ohjauksen lisäksi opiskelijalla on oikeus saada ohjausta kaikilta opetus- ja ohjaushenkilöstöön kuuluvilta. Kun opiskelija opiskelee toisen koulutuksen järjestäjän järjestämässä koulutuksessa, hän saa opintoihinsa liittyvää ohjausta tältä koulutuksen järjestäjältä.

Ohjaus tukee opiskelijaa

- kartoittamaan kiinnostuksen kohteitaan ja tunnistamaan vahvuuksiaan
- arvioimaan aiemmin hankittua osaamista
- suunnittelemaan opintojensa sisältöä

- seuraamaan opinnoissa etenemistään
- arvioimaan omaa oppimistaan
- tekemään tarkoituksenmukaisia valintoja tulevaisuuden suhteen
- etsimään tietoa toisen asteen koulutuksesta sekä erilaisista uravalinnoista sekä
- hakeutumaan jatko-opintoihin.

Ohjauksella tuetaan opiskelijaa opintojen kaikissa vaiheissa. Ohjaus tukee opiskelijan oppimista ja hyvinvointia, tarjoaa aineksia itsetuntemuksen ja itseohjautuvuuden lisääntymiseen sekä kannustaa aktiiviseen kansalaisuuteen. Ohjausta tulee eriyttää ottamalla huomioon jokaisen opiskelijan yksilölliset lähtökohdat, tarpeet, tavoitteet, harrastukset, kiinnostusten kohteet, osaamisalueet sekä elämäntilanteeseen vaikuttavat tekijät.

Opiskelijoiden yhteisöllisyyttä, osallisuutta, toimijuutta sekä luottamusta omaan osaamiseen kehitetään ja pidetään yllä koko tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen ajan. Ohjauksen avulla edistetään koulutuksen yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa sekä tuetaan osallisuutta.

Ohjausta voidaan järjestää opintojaksomuotoisena opetuksena, henkilökohtaisena ja pienryhmäohjauksena sekä näiden yhdistelmänä. Ohjausta toteutetaan moniammatillisesti, sillä sitä antavat opinto-ohjaaja ja oppilaitoksen muu henkilökunta. Mahdollisen työelämässä tai muussa oppimisympäristössä tapahtuvan oppimisen aikana ohjaukseen osallistuvat myös työyhteisön jäsenet. Opiskelijan tulee saada tietoa siitä, mitkä ovat eri toimijoiden tehtävät ohjauksen kokonaisuudessa sekä missä asioissa ja miten opiskelija voi saada heiltä tukea.

Ohjauksen yhteydessä tehdyt suunnitelmat dokumentoidaan opiskelijan henkilökohtaisessa opiskelusuunnitelmassa.

Oppivelvollisten osalta koulutuksen järjestäjällä on ohjaus- ja valvontavastuu valmentavan koulutuksen päättävästä opiskelijasta. Koulutuksen järjestäjän tulee huolehtia, että oppivelvollinen opiskelija hakeutuu ennen valmentavan koulutuksen päättymistä tutkintotavoitteiseen koulutukseen. Koulutuksen järjestäjän tulee seurata, että oppivelvollinen hakeutuu oppivelvollisuuslain edellyttämään koulutukseen, saa opiskelupaikan ja aloittaa opinnot. (1214/2020, 10 §.)

Ohjaus- ja valvontavastuu koskee myös niitä tilanteita, joissa oppivelvollinen aikoo keskeyttää valmentavan koulutuksen. Koulutuksen järjestäjän tehtävänä on varmistaa, että oppivelvollinen saa riittävästi opinto-ohjausta hakeutumisvelvoitteensa täyttämiseksi siten, että oppivelvollisuuden suorittaminen voi jatkua keskeytyksettä. Tarvittaessa oppivelvollinen ohjataan muiden palvelujen piiriin. Koulutuksen järjestäjä on velvollinen ilmoittamaan oppivelvollisen asuinkunnalle, jos oppivelvollisuuden suorittaminen keskeytyy. (1214/2020, 13 §.)

TUVA-koulutuksen alussa opiskelijaa ohjataan tekemään henkilökohtainen opiskelusuunnitelma. Opiskelusuunnitelma laaditaan yhdessä opinto-ohjaajan ja / tai ryhmäohjaajan kanssa wilma-lomakkeelle. Henkilökohtaiseen opiskelusuunnitelmaan kirjataan opiskelijan tavoitteet koulutukselle, opiskelijan aikaisempi koulutus ja muu osaaminen, opiskelukielen taito ja muu kielitaito sekä opiskeluvälmiudet. Lisäksi suunnitelmaan kirjataan suoritettavat koulutuksen osat ja niiden laajuus ja tavoitteet, opiskelijan tarvitsema ohjaus ja tuki ja niiden toteuttaminen sekä jatko-opinto- ja urasuunnitelma.

Tarvittaessa tehdään moniammatillista yhteistyötä erityisopettajan, opiskeluhuollon ja opiskelijan muun verkoston kanssa. Mahdolliset aikaisemmin tehdyt jatko-opintosuunnitelmat, tuen päätökset ja muut suunnitelmat huomioidaan henkilökohtaista opintosuunnitelmaa laadittaessa.

Henkilökohtaista opiskelusuunnitelmaa seurataan ja päivitetään opintojen aikana. Alaikäisen opiskelijan huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle järjestetään mahdollisuus osallistua suunnitelman laadintaan ja päivittämiseen.

7.1.1. Opinto-ohjauksen järjestäminen

TUVA-koulutuksen ohjaustoiminta muodostaa kokonaisuuden, jonka tärkeänä tavoitteena on, että opiskelijan elämänhallinnan taidot ja kyky suunnitella tulevaa kehittyvät. Lisäksi tavoitteena on, että opiskelija pystyy opiskelemaan täysipainoisesti, kykenee kehittämään oppimisen taitojaan sekä löytämään omat yksilölliset tapansa ja vahvuutensa opiskelijana. Tavoitteiden saavuttamisessa opiskelijaa tukevat Tuva-koulutuksessa opinto-ohjaaja, ryhmäohjaaja, koulunkäynnin ohjaaja ja erityisopettaja sekä aineenopettajat omien opintokokonaisuksiensa osalta.

Ohjausta toteutetaan viikottaisilla ohjaustunneilla, joista vastaavat aikuislukion opinto-ohjaajat ja ryhmäohjaaja. Lisäksi viikoittain järjestetään ohjattuja YTO-pajoja.

Järjestämisen rakenteet, toimijat ja toimintatavat

TUVA-koulutuksessa opiskelijan ohjaamisesta vastaavat opinto-ohjaaja, ryhmäohjaaja, koulunkäynnin ohjaaja ja erityisopettaja sekä aineenopettajat omien opintokokonaisuksiensa osalta.

Opintojen aikaista ohjausta voidaan toteuttaa yksilöohjauksena, pari- tai pienryhmäohjauksena sekä ryhmäohjauksena.

Ryhmäohjauksessa harjoitellaan toimimista ryhmässä yhdessä vertaisopiskelijoiden kanssa. Ryhmäohjauksen tavoitteena on tukea yksittäisen opiskelijan sitoutumista yhteisesti asetettuihin tavoitteisiin ja työskentelyyn sekä ohjata kantamaan vastuuta sekä omasta että muiden oppimisesta, työskentelystä ja työskentelyn loppuunsaattamisesta.

Ryhmäohjauksessa käydään opiskelijoiden kanssa läpi ammatillisiin opintoihin ja lukio-opintoihin liittyvät vaatimukset ja mahdollisuudet. Tavoitteena on, että opiskelijat oppivat tekemään tarkoituksenmukaisia ja heille soveltuvia valintoja. Lisäksi ryhmäohjauksessa edistetään työelämätietoja, -taitoja ja -valmiuksia sekä urasuunnittelu- ja urahallintataitoja. Uraohjauksella tuetaan opiskelijoiden itsetuntemuksen kehittymistä ja uratoiveiden kartoitusta sekä uraan liittyvää päätöksentekoa.

Henkilökohtaisessa ohjauksessa opiskelijan kanssa keskustellaan hänen opintoihinsa, tulevaisuuteensa ja elämäntilanteeseensa liittyvistä kysymyksistä. Ohjauksessa tuetaan opiskelijan suunnittelun taitoja sekä taitoja arvioida omaa työskentelyä ja toimia vastuullisesti.

Yhteistyö, vastuut ja työnjako

Opinto-ohjaaja

Opinto-ohjaaja on ohjauksen asiantuntija Tuva-koulutuksessa. Hänellä on päävastuu ohjauksen suunnittelusta ja toteuttamisesta. Opinto-ohjaajan ohjaustehtävät liittyvät opiskelijan tukemiseen, oppimisen ohjaamiseen ja urasuunnitteluun. Opiskelijan henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman laatiminen ja sen seuraaminen sekä opiskelijan itsetuntemuksen vahvistaminen ovat keskeisellä sijalla opinto-ohjaajan työssä. Opinto-ohjaaja vastaa viikottaisista ohjaustunneista.

Tehtävät:

- opiskelijan henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman laatiminen yhdessä opiskelijan ja ryhmäohjaajan kanssa
- opintojen suunnittelu ja valinnat yhdessä opiskelijan ja ryhmäohjaajan kanssa
- opiskelu- ja motivaatio-ongelmien ratkaiseminen
- opintojen seuranta
- opiskelijan opintopolun siirtymävaiheiden valmistelemine ja ohjaaminen
- jatko-opintojen ohjaus, työelämään tutustuttaminen, ym.
- yhteistyö huoltajien, opiskelijan, koulun muun henkilökunnan sekä muiden verkostojen kanssa
- erilaiset tiedotus- ja yhteydenpitotehtävät

Ryhmänohjaaja

Ryhmänohjaaja on TUVA-koulutuksessa opiskelijan lähiohjaaja, joka seuraa ryhmänsä opiskelijoiden koulunkäynnin sujumista ja säännöllisyyttä. Ryhmänohjaajan tärkeä tehtävä on edistää ryhmänsä ryhmäytymistä ja myönteisen opiskeluilmapiirin syntymistä ja ylläpitoa. Ryhmänohjaajan tehtävissä korostuu yhteistyö ryhmän, opiskelijoiden, huoltajien, muiden opettajien, opiskelijahuollon ja muiden verkostojen kanssa opiskelijan koulunkäyntiin liittyvissä asioissa. Ryhmänohjaaja selvittää poissaolojen syyt, seuraa opiskelijoiden hyvinvointia ja jaksamista sekä puuttuu havaitsemiinsa ongelmiin. Ryhmänohjaaja vastaa neljänä päivänä viikossa järjestettävästä opintopajasta.

- opiskelijan henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman laatiminen yhdessä opiskelijan ja opinto-ohjaajan kanssa
- opintojen suunnittelu ja valinnat yhdessä opiskelijan ja opinto-ohjaajan kanssa
- opiskelu- ja motivaatio-ongelmien ratkaiseminen
- seuraa opintojen edistymistä
- pitää ryhmänohjaajan tunteja
- antaa tarvittaessa henkilökohtaista ohjausta ja neuvontaa
- tekee yhteistyötä huoltajien ja opetushenkilöstön sekä yhteistyöverkostojen kanssa
- suunnittelee ja huolehtii huoltajien iltojen toteutuksesta

Erityisopettaja

Erityisopettaja on erityisopetuksen asiantuntija TUVA-koulutuksessa. Erityisopettaja osallistuu oppimisvaikeuksien ennaltaehkäisyyn ja tunnistamiseen sekä opiskelijan tukitoimien suunnitteluun ja tuen toteuttamiseen yhdessä muun opetus- ja ohjaushenkilöstön kanssa. Erityisopettaja osallistuu oppimissuunnitelman laatimiseen ja hän voi osallistua myös henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman laatimiseen. Hänen työhönsä kuuluu myös konsultointia, oppilashuoltoon liittyvää työtä ja tukitoimien selvittelyä sekä järjestämistä yhdessä huoltajien ja erilaisten verkostojen kanssa.

Tehtävät:

- suunnittelee ja koordinoi erityisopetusta
- vastaa lukiseuloista ja yksilötesteistä
- laatii oppimissuunnitelmat
- osallistuu tarvittaessa henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman laatimiseen
- järjestää tarvittaessa tukitoimia ja / tai ohjaa opiskelijan tai hänen huoltajansa ulkopuolisen tuen piiriin
- osallistuu tarvittaessa opiskelijahuoltoryhmien toimintaan
- tarjoaa tukea, neuvontaa ja konsultaatiota opiskelijoille ja opetushenkilöstölle
- on tarvittaessa mukana oppitunneilla aineenopettajan tukena
- osallistuu tiedonsiirtoon opiskelijan opintopolun siirtymävaiheissa

Aineenopettaja

Aineenopettaja on TUVA-koulutuksessa oman oppiaineensa opetuksen ja pedagogisen ohjauksen asiantuntija. Aineenopettaja vastaa oman oppiaineensa opiskelutekniikan ja oppimisen ohjaamisesta. Hän auttaa opiskelijaa asettamaan tavoitteita opettamassaan aineessa sekä seuraa ja arvioi opiskelijan oppimista ja edistymistä. Hän seuraa myös opiskelijan jaksamista ja osallistumista oppitunneille ja informoi tarvittaessa opinto-ohjaajaa, ryhmänohjaajaa, erityisopettajaa ja huoltajaa huolenaiheista. Hän kartoittaa opiskelijan erityisen tuen tarpeita omassa oppiaineessaan ja osallistuu tukitoimien suunnitteluun ja toteuttamiseen yhteistyössä erityisopettajan ja muiden opettajien kanssa. Aineenopettajan tärkeä tehtävä on kannustavan ja motivoivan opiskeluilmapiirin luominen.

Tehtävät:

- ohjaa opiskelijoita asettamaan opiskelun tavoitteita ja löytämään omia vahvuuksiaan
- ohjaa opiskelijoita arvioimaan omia suorituksiaan suhteessa asetettuihin tavoitteisiin

- seuraa opiskelijan jaksamista ja edistymistä omassa oppiaineessaan
- opastaa opiskelijoita monipuolisten opiskelumenetelmien ja työtapojen käyttämiseen
- tukee opiskelijan laaja-alaisen osaamisen kehittämistä omassa oppiaineessaan
- tiedottaa opiskelijoita opiskelun tukitoimien mahdollisuudesta
- vastaa mahdollisten tukitoimien toteutumisesta omassa oppiaineessaan
- antaa tarvittaessa henkilökohtaista ohjausta
- tekee yhteistyötä koulutuksen muun opetus- ja ohjaushenkilöstön kanssa

Koulunkäynninohjaaja

- tekee yhteistyötä opettajien ja muun opetushenkilöstön kanssa
- tiedottaa havainnostaan opettajalle
- osallistuu oppilashuollollisiin tapaamisiin tarvittaessa

Toimintatavat ja vastuut jatko-opintoihin ohjauksessa

Opinto-ohjaaja tiedottaa opiskelijoita ja huoltajia toisen asteen koulutusvaihtoehtoista ja hakumenetelmistä (yhteishaku, jatkuva haku). Ryhmäohjauksessa ja pienryhmä- sekä yksilöohjauksessa esitellään eri oppilaitoksia ja ammatteja. Opinto-ohjaaja organisoii tutustumiskäyntejä oppilaitoksiin ja on tarvittaessa mukana vierailuilla.

Valpas-valvontavastuu ja hakujärjestelmien seurantavastuu on opinto-ohjaajalla. Opinto-ohjaaja vastaa myös osaltaan nivelvaiheiden tiedonsiirrosta opiskelijan tullessa TUVA-koulutukseen tai hänen siirtyessään seuraavaan oppilaitokseen.

7.2. Henkilökohtainen opiskelusuunnitelma

Koulutuksen järjestäjän nimeämä opettaja tai opinto-ohjaaja laatii henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman yhdessä opiskelijan kanssa. Suunnitelmaa päivitetään opintojen aikana. Alaikäisen opiskelijan huoltajalla tai muulla laillisella edustajalla tulee olla mahdollisuus osallistua suunnitelman laadintaan ja päivittämiseen.(1215/2020,14§) Henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman tekemisessä tehdään tarvittaessa moniammatillista yhteistyötä opiskeluhuollon ja opiskelijan muun verkoston kanssa.

Kun koulutuksen järjestäjänä on ammatillisen koulutuksen järjestäjä, tehdään henkilökohtainen opiskelusuunnitelma ammatillisen koulutuksen henkilökohtaisen osaamisen kehittämissuunnitelman (HOKS) mukaisesti (1215/2020, 14 §).

Kun koulutusta järjestää ja perusopetuksen tai lukiokoulutuksen järjestäjä, tehdään henkilökohtainen opiskelusuunnitelma tutkintokoulutukseen valmentavasta koulutuksesta annetun lain 14 §:n mukaisesti.

Henkilökohtaiseen opiskelusuunnitelmaan kirjataan opiskelijan

- tavoitteet valmentavalle koulutukselle
- opiskelijan aikaisempi koulutus ja muu osaaminen
- opiskelukielen taito ja muu kielitaito sekä opiskeluvaihtoedut
- suoritettavat koulutuksen osat ja niiden laajuus ja tavoitteet
- tarvitsema ohjaus ja tuki ja niiden toteuttaminen (1215/2020, 22 §)
- jatko-opinto- ja urasuunnitelma.

Opiskelija voi painottaa opiskelusuunnitelmassaan joko lukiokoulutuksen tai ammatillisen koulutuksen suuntaan valitsemalla opintoja kyseisestä koulutusmuodosta. Koulutuksen aikana opiskelijan on mahdollista myös vahvistaa perusopetuksessa hankittuja taitoja. Keskeisenä periaatteena on kuitenkin opiskelijan suuntautuminen toiselle asteelle ja toisen asteen opintojen suorittaminen ohjattuna ja tuettuna opiskelijan valmiuksien mukaan.

Henkilökohtainen opiskelusuunnitelma ohjaa opiskelijan opintojen rakentumista ja etenemistä sekä vahvistaa opiskelun suunnitelmallisuutta. Opiskelusuunnitelman laatimisen lähtökohtina ovat opiskelijan vahvuudet, tarpeet ja tavoitteet sekä hänen osaamisensa tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen alussa. Opiskelijan elämäntilanne sekä aiemmat oppimiskokemukset tulee ottaa huomioon suunnitelmaa laadittaessa. Lähtötilanteen selvittämiseen kiinnitetään erityistä huomiota, ja opiskelijan aiemmin hankittu osaaminen, opiskelukielen taito, opiskeluvälmiudet sekä mahdolliset tuen tarpeet kartoitetaan mahdollisimman tarkasti ja huomioidaan opintojen suunnittelussa.

Valmentavan koulutuksen lainsäädäntöön ei sisälly aiemmin hankitun osaamisen tunnistamista tai hyväksilukua koskevaa sääntelyä. Opiskelijan opiskelusuunnitelma rakennetaan opiskelijan aiemman osaamisen ja tavoitteiden perusteella ja opiskelija suorittaa vain ne koulutuksen osat, jotka ovat tarpeen hänen henkilökohtaisten tavoitteidensa saavuttamiseksi.

Kuopion kaupungin TUVA-koulutus käynnistyy kaikille yhteiselle orientaatiojaksolla, jonka aikana kaikki opiskelijat haastatellaan ja heille laaditaan henkilökohtainen opiskelusuunnitelma. Suunnitelman laativat yhdessä nuoren kanssa ryhmänohjaaja ja opinto-ohjaaja tai erityisopettaja. Mahdolliset aikaisemmin tehdyt jatko-opintosuunnitelmat, tuen päätökset ja muut suunnitelmat huomioidaan henkilökohtaista opintosuunnitelmaa laadittaessa.

Opintosuunnitelmaa on mahdollista päivittää missä vaiheessa vuotta tahansa, mutta kaikkien opintosuunnitelmia ja tavoitteiden toteutumista tarkastellaan ennen joulua järjestettävissä oppimiskeskusteluissa, joissa paikalla ovat nuoren lisäksi ryhmänohjaaja, opinto-ohjaaja tai erityisopettaja ja nuoren huoltaja tai huoltajat.

7.3. Erityinen tuki

Tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen opiskelijalla on oikeus erityiseen tukeen, jos hän oppimisvaikeuksien, vamman, sairauden tai muun syyn vuoksi tarvitsee pitkäaikaista tai säännöllistä erityistä oppimisen ja opiskelun tukea koulutuksen perusteiden mukaisten tavoitteiden saavuttamiseksi. Erityisellä tuella tarkoitetaan opiskelijan tavoitteisiin ja valmiuksiin perustuvaa suunnitelmallista pedagogista tukea sekä erityisiä opetus- ja opiskelujärjestelyitä. Erityisen tuen antamisen tavoitteena on, että opiskelija saavuttaa koulutuksen perusteiden mukaisen osaamisen. (1215/2020, 21 §.)

Koulutuksen järjestäjän tulee arvioida opiskelijan erityisen tuen tarve opiskelijan aloittaessa opiskelun, ja opintojen aikana tuen tarpeen ilmetessä. Jos perusopetuksesta siirtyvällä opiskelijalla on ollut perusopetuksessa perusopetuslain 17 §:n mukainen erityisen tuen päätös, tulee valmentavan koulutuksen järjestäjän selvittää ja arvioida opiskelijan erityisen tuen tarve opiskelijalle perusopetuksessa tehdyn erityisen tuen päätöksen pohjalta (1215/2020, 22 §).

Oppivelvollisuuslain 23 §:n mukaan koulutuksen järjestäjän on salassapitosäännösten estämättä viipymättä toimitettava oppivelvollisen koulutuksen järjestämisen kannalta välttämättömät tiedot uudelle koulutuksen järjestäjälle. Muiden kuin oppivelvollisten osalta tiedot saadaan opiskelijalta.

Koulutuksen järjestäjä tekee päätöksen opiskelijalle annettavasta erityisestä tuesta. Opiskelijaa ja alaikäisen kohdalla huoltajaa tai muuta laillista edustajaa tulee kuulla ennen päätöksen tekemistä (1215/2020, 22 §).

Koulutuksen järjestäjä kirjaa opiskelijan henkilökohtaiseen opiskelusuunnitelmaan (ammattillisessa koulutuksessa henkilökohtaiseen osaamisen kehittämissuunnitelmaan) opiskelijalle tarjottavan erityisen tuen sisällöt.

Tutkintokoulutukseen valmentavassa koulutuksessa opiskelija voi suorittaa lukion tai ammatillisen koulutuksen opintoja. Kun opiskelija suorittaa lukion oppimäärään kuuluvia opintoja, hänellä on oikeus lukiolain 28 §:ssä säädettyyn oppimisen tukeen. Kun opiskelija suorittaa ammatillisen koulutuksen osia, hänellä on oikeus erityiseen tukeen ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 64 §:n perusteella. Opiskelijan oikeudesta vaativaan erityiseen tukeen sovelletaan ammatillisesta

koulutuksesta annettua lakia. Vaativaan erityiseen tukeen oikeuttavaa koulutusta annetaan siihen järjestämisluvan saaneissa ammatillisissa oppilaitoksissa (1215/2020, 21 §).

Erityistä tai vaativaa erityistä tukea tarvitsevien opiskelijoiden opiskeluun voi tarvittaessa kuulua moniammatillista yhteistyötä, joka edistää opiskelijan opiskelukykyä. Pääpaino on toimenpiteissä, jotka vahvistavat opiskelijoiden hyvinvointia, yksilöllisiä oppimisvalmiuksia ja osallistumismahdollisuuksia. Lähtökohtana ovat opiskelijan oppimisedellytykset, tarpeet ja odotukset, toimintakyky ja voimavarat.

Erityisopetuksen ja muun oppimisen tuen osalta noudatetaan periaatteita, jotka on kirjattu Kuopion lukiokoulutuksen opetussuunnitelmaan.

<https://eperusteet.opintopolku.fi/beta/#/fi/opetussuunnitelma/11455810/lukiokoulutus/tekstikappale/11455856>

7.3.1. Erityisen tuen järjestäminen

Kuopion kaupungin TUVA-koulutuksessa erityisen tuen järjestämistä koordinoi Kuopion aikuislukion erityisopettaja.

Järjestämisen rakenteet, toimijat ja toimintatavat

Kuopion kaupungin TUVA-koulutuksessa opiskelijan erityisen tuen tarvetta seurataan koko opintojen ajan. Tarve erityiseen tukeen voi ilmetä opintojen alussa tai sen aikana. Opiskelijoille, joilla on tarvetta erityiseen tukeen, tehdään erityisen tuen päätös ja erityisen tuen suunnitelma. Huoltaja osallistuu alle 18-vuotiaan opiskelijan erityisen tuen päätöksen tekemiseen ja suunnitelman laatimiseen.

Erityinen tuki merkitsee opiskelijan tavoitteisiin ja valmiuksiin pohjautuvaa suunnitelmallista pedagogista tukea, erityisopettajan antamaa rinnakkais- tai yksilöohjausta ja erityisiä opetus- ja opiskelujärjestelyitä. Erityisillä opetus- ja opiskelujärjestelyillä tarkoitetaan mm. lisääntynyttä opetus- ja opiskelujärjestelyä, eriyttävän tilan käyttöä, erityisiä apuvälineitä, oppisisältöjen eriyttämistä ja kevennettyä lukujärjestystä. Erityisen tuen järjestämisestä ja opiskelijoiden pedagogisista asiakirjoista vastaa erityisopettaja. Tukitoimet kirjataan opiskelijan Wilmaan Tuki-välilehdelle. Tukitoimien toteuttamiseen osallistuu koko opetushenkilöstö yhteistyössä. Tavoitteena on opiskelijan koulutuksen perusteiden mukaisen osaamisen saavuttaminen (1215/2020, 21 §).

Yhteistyö, vastuut ja työnjako

Erityisen tuen järjestämisestä, opiskelijoiden pedagogisista asiakirjoista ja tiedonsiirroista vastaa erityisopettaja. Aineenopettajat antavat tarvittaessa tukiovetusta opettamastaan aineesta. Suunnitellut ja toteutuneet tukitoimet kirjataan opiskelijan Wilmaan Tuki-välilehdelle. Opiskelijalle tarjottavan erityisen tuen sisällöt kirjataan opiskelijan henkilökohtaiseen opiskelusuunnitelmaan (ammatillisessa koulutuksessa henkilökohtaiseen osaamisen kehittämissuunnitelmaan). Tavoitteena on opiskelijan koulutuksen perusteiden mukaisen osaamisen saavuttaminen (1215/2020, 21 §).

Opetushenkilöstön yhteistyön lisäksi erityistä tai vaativaa erityistä tukea tarvitsevien opiskelijoiden tukemiseen voi tarvittaessa kuulua moniammatillista yhteistyötä. Sitä voidaan tehdä esimerkiksi terveydenhuollon tai *opiskeluhuollon psykologi- ja kuraattoripalveluiden* kanssa. Moniammatillisen yhteistyön tavoitteena on edistää opiskelijan opiskelukykyä. Pääpaino on toimenpiteissä, jotka vahvistavat opiskelijoiden hyvinvointia, yksilöllisiä oppimisvalmiuksia ja osallistumismahdollisuuksia. Lähtökohtana ovat opiskelijan oppimisedellytykset, tarpeet, odotukset, toimintakyky ja voimavarat.

Kuopion kaupungin TUVA-koulutuksessa opiskelijaa ohjataan kaikissa opintojen vaiheissa. Ohjauksesta vastaavat opinto-ohjaaja ja ryhmänohjaaja. Ohjausta toteutetaan huomioimalla jokaisen opiskelijan yksilölliset lähtökohdat, tarpeet, tavoitteet, harrastukset, kiinnostusten kohteet, osaamisalueet sekä elämäntilanteeseen vaikuttavat eri tekijät.

7.4. Opiskeluhoolto

Tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen opiskelijat ovat oikeutettuja opiskeluhooltoon. Opiskeluhoollon järjestämistä ja toteuttamista koskevat samat periaatteet kuin perusopetuksessa, lukiokoulutuksessa tai ammatillisessa koulutuksessa (1287/2013).

Koulutuksen järjestäjällä tulee olla oppilas- ja opiskelijahuoltolain edellyttämä oppilaitoskohtainen opiskeluhooltosuunnitelma. Tutkintokoulutukseen valmentavassa koulutuksessa noudatetaan koulutuksen järjestäjän opiskeluhooltosuunnitelmaa.

Opiskeluhooltoa toteutetaan sekä yhteisöllisenä että yksilökohtaisena. Yhteisöllinen opiskeluhoolto on osa oppilaitoksen toimintakulttuuria ja ensisijainen tapa toteuttaa opiskeluhoolto. Yhteisöllinen opiskeluhoolto on ennaltaehkäisevää ja sen tehtävänä on edistää opiskelijoiden oppimista ja hyvinvointia sekä vahvistaa vuorovaikutusta ja osallisuutta sekä opiskeluympäristön terveellisyyttä, turvallisuutta ja esteettömyyttä.

Yksilökohtaiseen opiskeluhooltoon kuuluvat opiskeluhoollon palvelut, joita ovat psykologi- ja kuraattoripalvelut sekä koulu- ja opiskeluterveydenhuollon palvelut sekä monialaisen asiantuntijaryhmän tarjoama tuki. Yksilökohtaista opiskeluhooltoa toteutetaan voimassa olevan oppilas- ja opiskeluhooltolainsäädännön sekä koulutuksen järjestäjän opiskeluhooltosuunnitelman mukaisesti.

Opiskeluhoollissa noudatetaan periaatteita, jotka on kirjattu Kuopion lukiokoulutuksen opetussuunnitelman liitteenä olevaan Kuopion lukioiden opiskeluhooltosuunnitelmaan.

<https://haelukioon.fi/web/opiskeluhooltosuunnitelma/>

7.5. Yhteistyö

7.5.1. Koulutuksen järjestäjien välinen yhteistyö sekä tiedonsiirto opiskelijoiden sujuvien siirtymien mahdollistamiseksi valmentavan koulutuksen ja tutkintotavoitteisen koulutuksen välillä

Kuopion kaupungin TUVA-koulutuksen järjestää Kuopion aikuislukio yhteistyössä Minna Canthin koulun kanssa.

Muita koulutuksen osia tarjoavia yhteistyötahoja ovat Savon ammattiopisto, Palvelualan opisto Kuopio, Kulttuurialan ammattiopisto Ingmanedu ja Tukeva-säätiö.

Oppilaitosten välistä yhteistyötä ja tiedonsiirtoa koordinoivat koulutuksen järjestäjän Kuopion aikuislukion nimeämä ryhmänohjaaja sekä opinto-ohjaaja. Aikuislukion tarjoamien koulutuksen osien suoritukset kirjautuvat suoraan wilma-järjestelmään.

Jokaisella yhteistyöoppilaitoksessa on nimetty henkilö, jonka kautta eri koulutuksen osien suorituksia ja mahdollisia siirtymiä toiselle asteelle hoidetaan. Koulutuksen järjestäjä on tiiviissä yhteistyössä yhteyshenkilöiden kanssa opiskelijan edistymisen seuraamiseksi.

Yhteistyöoppilaitoksen kanssa on sovittu ohjaustuokioita ja tutustumisia oppilaitoksiin ennen niissä suoritettavien koulutuksen osien käynnistymistä. Jokainen yhteistyöoppilaitos kirjaa

järjestelmäänsä niissä tehdyt suoritukset ja toimittaa niistä todistukset. Opiskelijan Tuva-opintojen päätyttyä aikuislukio kokoaa todistuksen Tuva-vuoden aikana suoritetuista koulutuksen osista.

7.5.2. Kodin ja oppilaitoksen välinen yhteistyö oppivelvollisten kohdalla

Alle 18-vuotiaiden opiskelijoiden huoltajat voivat seurata nuoren opintojen etenemistä Wilma-järjestelmän kautta. Wilma on tärkeä viestintäväline kodin ja koulun välillä. Wilmaan kirjataan poissaolot ja huoltaja voi selvittää ne suoraan sinne. Mikäli poissaolot jäävät selvittämättä eikä niistä ilmoiteta koululle, ryhmänohjaaja soittaa saman viikon aikana huoltajalle ja asiassa edetään. Koulutuksen järjestäjällä on oppivelvollisuusikäisten opiskelijoiden ohjaus- ja valvontavastuu, joten opintojen etenemistä ja opiskelijan osallisuutta seurataan tiiviisti.

Syyslukukaudella opintojen ensimmäisen neljänneksen aikana järjestetään huoltajien ilta, jossa käydään läpi TUVA-vuoden kulkua. Lisäksi ennen joulua järjestetään oppimiskeskustelut, joihin osallistuvat opiskelija, huoltaja, ryhmänohjaaja ja opinto-ohjaaja tai erityisopettaja. Oppimiskeskustelussa keskustellaan opiskelijan tavoitteista ja niiden toteutumisesta TUVA-koulutuksessa ja kartoitetaan opiskelijan senhetkistä tilannetta koulun ja kodin näkökulmasta.

7.5.3. Työelämäyhteistyö, kansainvälisen yhteistyö ja yhteistyö muiden toimijoiden kanssa

TUVA-koulutuksessa työelämäyhteistyötä toteutetaan yksilöllistettyjen polkujen kautta. Jo opintojen aikana opiskelija saa mahdollisuuden tutustua työelämään, sen arkeen sekä sen vaatimuksiin. TUVA-koulutuksessa työelämälähtöinen pedagogiikka ja työelämäyhteistyö mahdollistavat opiskelijan opiskelu- ja työelämätaitojen sekä nopeasti muuttuvassa työelämässä tarvittavan resilienssin edelleen kehittymisen. Työelämäyhteistyöhön kuuluu yrittäjyyskasvatusta, yhteistyökursseja tai -projekteja työelämäkumppanin kanssa, kummiyritystoimintaa, tapahtumia ja alumnitoimintaa.

Yksi yhteistyömuoto on työelämäjakso, jossa opiskelija pääsee kokeilemaan eri ammattialoja sekä työtehtäviä. Työelämäjaksojen sisältö ja kesto suunnitellaan yksilöllisesti tukemaan opiskelijan henkilökohtaista opiskelusuunnitelmaa. Työelämäjaksot tukevat opiskelijan omaa urapohdintaa.

Työelämäjaksoja toteutetaan pitkin vuotta ammatillisten yhteistyöoppilaitosten kautta. Lisäksi opiskelijat suorittavat TET-jakson.

7.6. Koulutuksen järjestäjän suunnitelma koulutuksen toteuttamisesta

Koulutuksen järjestäjä suunnittelee koulutuksen toteutuksen ottaen huomioon opiskelijoiden tavoitteet ja edellytykset sekä eri koulutuksen järjestäjien yhteistyön. Koulutuksen järjestäjän on tärkeä huomioida sekä opiskelijoiden erityistarpeet että heidän tosiasialliset mahdollisuutensa korottaen perusopetuksen arvosanoja, suorittaa lukio-opintoja sekä ammatillisen perustutkinnon osia tai niitä pienempiä kokonaisuuksia.

Tutkintokoulutukseen valmentavasta koulutuksesta annetun lain 12 §:n mukaan koulutuksen järjestäjä laatii koulutuksen toteuttamisesta suunnitelman. Suunnitelmassa kuvataan

1. koulutuksen järjestäjän tarjoamat koulutuksen osat, niiden tavoitteet, keskeiset sisällöt ja arviointi sekä laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden toteutuminen koulutuksen osittain
2. muilta koulutuksen järjestäjiltä hankittavat koulutuksen osat

3. perusopetuksen arvosanojen korottaminen erityisessä tutkinnossa
4. lukio-opintojen ja ammatillisten perustutkinnon osien ja osien osa-alueiden suorittaminen
5. opinto-ohjauksen järjestäminen
  - 5.1 järjestämisen rakenteet, toimijat ja toimintatavat
  - 5.2 yhteistyö, vastuut ja työnjako
  - 5.3 toimintatavat ja vastuut jatko-opintoihin ohjauksessa
6. erityisen tuen järjestäminen
  - 6.1 järjestämisen rakenteet, toimijat ja toimintatavat
  - 6.2 yhteistyö, vastuut ja työnjako
7. yhteistyö
  - 7.1 koulutuksen järjestäjien välinen yhteistyö sekä tiedonsiirto opiskelijoiden sujuvien siirtymien mahdollistamiseksi valmentavan koulutuksen ja tutkintotavoitteisen koulutuksen välillä
  - 7.2 kodin ja oppilaitoksen välinen yhteistyö oppivelvollisten kohdalla
  - 7.3 työelämäyhteistyö, kansainvälisen yhteistyö ja yhteistyö muiden toimijoiden kanssa

Lisäksi tutkintokoulutukseen valmentavassa koulutuksessa noudatetaan seuraavia koulutuksen järjestäjän lakisääteisiä suunnitelmia (1215/2020, 26 §)

- opiskeluhoitosuunnitelma sisältäen suunnitelman opiskelijoiden suojaamisesta väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä
- suunnitelma kurinpitokeinojen käyttämisestä,
- tasa-arvosuunnitelma
- yhdenvertaisuussuunnitelma

8. Palaute osaamisen kehittymisestä ja osaamisen arviointi

8.1. Palaute osaamisen kehittymisestä

Opiskelijalla on oikeus saada palautetta osaamisensa kehittymisestä koulutuksen aikana. Palautteella ohjataan ja kannustetaan opiskelijaa henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman mukaisten tavoitteiden saavuttamiseen sekä kehitetään edellytyksiä itsearviointiin (1215/2020, 15 §).

Opiskelijaa ohjataan arvioimaan itseään realistisesti ja kehittämään omaa toimintaansa opiskelijana. Opettajan sekä muun ohjaus- ja opiskeluhenkilöstön antama palaute on kannustavaa ja realistista, opiskelijan vahvuuksia ja kehittymistä tukevaa.

Palautetta antavat opetuksesta vastaavat opettajat ja muut opiskelijan opetukseen, ohjaukseen ja tukeen osallistuvat koulutuksen järjestäjän edustajat.

Palaute voi olla oppiaineen opettajan, ryhmänohjaajan tai opinto-ohjaajan suorittamaa diagnostista alkuarviointia, väliarviointia tai loppuarviointia.

Alkuarvioinnissa arvioidaan oppijan lähtötasoa suhteessa oppijan omiin ja toisaalta koulutuksen tavoitteisiin. Väliarvioinnilla ja opintojakson aikaisella palautteella pyritään lisäämään oppijan ymmärrystä siitä, miten hänen oma osaamisensa on kehittynyt ja mitä vielä pitäisi oppia. Loppuarvioinnin tehtävä on antaa oppijalle tietoa siitä, miten hän on onnistunut saavuttamaan asetetut tavoitteet, missä asioissa hänellä on vielä kehitettävää ja mitkä voisivat olla hänen seuraavat tavoitteensa.

Oppijalle annettava palaute voi olla sekä suullista että kirjallista. Palautteella pyritään myös tukemaan ja vahvistamaan oppijan itsearvioinnin ja vertaisarvioinnin taitoja. Itsearvioinnin ja vertaisarvioinnin tukena voidaan käyttää tarkoitukseen laadittuja lomakkeita.

8.2. Opiskelijan osaamisen arviointi

Koulutuksen osien arviointi antaa tietoa opiskelijan osaamisesta ja tukee koulutuksen perusteiden mukaisten tavoitteiden saavuttamista. Osaamisen arvioinnilla tarkoitetaan sen arviointia, onko opiskelija saavuttanut koulutuksen perusteiden mukaiset koulutuksen osan tavoitteet. Arvioinnin toteuttaa ja arvioinnista päättää kunkin koulutuksen osan opetuksesta vastaava opettaja. (1215/2020, 15 §.)

Koulutuksen osat arvioidaan hyväksyty / hylätty. Koulutuksen osa katsotaan hyväksytyksi, kun opiskelija on saavuttanut koulutuksen osalle asetetut ja henkilökohtaisessa opiskelusuunnitelmassa asetetut tavoitteet. Koulutuksen järjestäjä voi omassa suunnitelmassaan määrittellä koulutuksen perusteiden yleisiä tavoitteita tarkempia tavoitteita. (1215/2020, 15 §.)

Koulutuksen osien arviointi perustuu monipuolisiin arviointimenetelmiin. Opiskelijat voivat osoittaa osaamistaan monipuolisesti heille soveltuvin tavoin. Opiskelijan mahdolliset oppimisen vaikeudet ja opetuskielen osaaminen tulee ottaa huomioon suunniteltaessa osaamisen osoittamisen tapoja. Esimerkiksi tilanteissa, joissa kirjallinen tuottaminen on haastavaa, opiskelijalle annetaan mahdollisuus osoittaa osaamistaan muilla tavoin. Arvioinnissa voidaan käyttää myös muita tarkoituksenmukaisia erityisjärjestelyjä.

Tutkintokoulutuksen aikana korotettavat perusopetuksen päättöarvioinnin arvosanat sekä lukiokoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen opinnot arvioidaan kunkin koulutusmuodon lainsäädännön ja opetussuunnitelman tai tutkinnon perusteiden mukaisesti. Todistuksen suorituksesta antaa se koulutuksen järjestäjä, jolla on tämän koulutuksen järjestämislupa.

Arvioinnissa käytetään joustavia ja monipuolisia menetelmiä. Esimerkiksi kirjalliset ja suulliset kokeet, oppimispäiväkirjat, prosessitehtävät eri aiheista, esitelmät, referaatit ja esseet sekä jatkuva näyttö ovat mahdollisia arviointimenetelmiä. Oppimista tukevaa arviointia toteutetaan myös opiskelijan itsearviointin ja vertaisarviointin sekä arviointi- ja kehityskeskustelujen avulla. Kokeissa tai vastaavissa näytöissä voidaan suosia lähteiden ja apuvälineiden käyttöä.

Arvioinnin periaatteista Kuopion lukiokoulutuksessa <https://eperusteet.opintopolku.fi/beta/#/fi/opetussuunnitelma/11455810/lukiokoulutus/tekstikappale/11455872>

8.3. Todistukset

Koulutuksen järjestäjä antaa opiskelijalle todistuksen suoritetuista koulutuksen osista, kun opiskelija päättää tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen suorittamisen. Koulutuksen järjestäjän tulee antaa todistus suoritetuista koulutuksen osista myös opiskelijan pyynnöstä. (1215/2020, 16 §.)

Koulutuksen päättämällä tarkoitetaan tilannetta, jolloin opiskelija on suorittanut hyväksytysti koko valmentavan koulutuksen (38 viikkoa) tai henkilökohtaisessa opiskelusuunnitelmassaan tavoitteeksi asetetut koulutuksen osat.

Todistukseen suoritetuista koulutuksen osista merkitään seuraavat tiedot:

- opiskelijan nimi, oppijanumero ja henkilötunnus
- koulutuksen nimi
- opiskelijan suorittaman koulutuksen laajuus viikkoina
- opiskelijan suorittamat koulutuksen osat ryhmiteltyinä koulutuksen perusteiden mukaisesti, laajuudet viikkoina ja arvosana (hyväksytyt/hylätyt)
- päiväys ja allekirjoitus

Todistuksessa suoritetuista koulutuksen osista tulee lisäksi ilmetä

- todistuksen antavan koulutuksen järjestäjän ja oppilaitoksen yhteystiedot
- opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämä tutkintojen ja koulutuksen järjestämisluvan päivämäärä ja diaarinumero
- lainsäädäntö, johon koulutus perustuu
- maininta, että koulutus on toteutettu Opetushallituksen määrittämien koulutuksen perusteiden mukaisesti (perustemääräyksen päätöspäivämäärä ja diaarinumero)
- maininta, että tutkintokoulutukseen valmentava koulutus sijoittuu tasolle 3 tutkintojen ja muiden osaamiskokonaisuuksien viitekehystä annetun valtioneuvoston asetuksen (120/2017) liitteen mukaisesti
- arviointiasteikko
- muut tarpeelliset lisätiedot

Todistuksen liitteenä opiskelijalle voidaan antaa opintosuoritusote, jossa näkyy tarkemmin opiskelijan suorittaman koulutuksen sisältö.

Opiskelija saa lisäksi erillisen todistuksen tai opintosuoritusotteen koulutuksen aikana suoritetuista perusopetuksen, lukiokoulutuksen tai ammatillisen koulutuksen opinnoista. Tämän todistuksen tai opintosuoritusotteen antaa se koulutuksen järjestäjä, jolla on kyseisen koulutuksen järjestämislupa. Näissä todistuksissa tai opintosuoritusotteissa noudatetaan kyseessä olevan koulutusmuodon säädöksiä.

Jos opiskelija eroaa tai keskeyttää opintonsa suorittamatta yhtään koulutuksen osaa oman henkilökohtaisen opiskelusuunnitelmansa mukaisesti, koulutuksen järjestäjä antaa todistuksen suoritetuista opinnoista.

Todistukseen suoritetuista opinnoista merkitään seuraavat tiedot:

- opiskelijan nimi, oppijanumero ja henkilötunnus
- koulutuksen nimi
- opiskelijan suorittama koulutuksen laajuus viikkoina

- päiväys ja allekirjoitus

Todistuksessa suoritetuista opinnoista tulee lisäksi ilmetä

- todistuksen antavan koulutuksen järjestäjän ja oppilaitoksen yhteystiedot
- opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämä tutkintojen ja koulutuksen järjestämisluvan päivämäärä ja diaarinumero
- lainsäädäntö, johon koulutus perustuu
- maininta, että koulutus on toteutettu Opetushallituksen määäämien koulutuksen perusteiden mukaisesti (perustemääräyksen päätöspäivämäärä ja diaarinumero)
- maininta, että tutkintokoulutukseen valmentava koulutus sijoittuu tasolle 3 tutkintojen ja muiden osaamiskokonaisuuksien viitekehyksestä annetun valtioneuvoston asetuksen (120/2017) liitteen mukaisesti
- arviointiasteikko tai arviointiasteikot
- muut tarpeelliset lisätiedot.

Todistuksen liitteenä opiskelijalle voidaan antaa opintosuoritusote, jossa näkyy tarkemmin opiskelijan suorittaman koulutuksen sisältö.

9. Muut opiskelijoita ja koulutuksen järjestämistä koskevat säännökset

9.1. Opiskelijan velvollisuudet

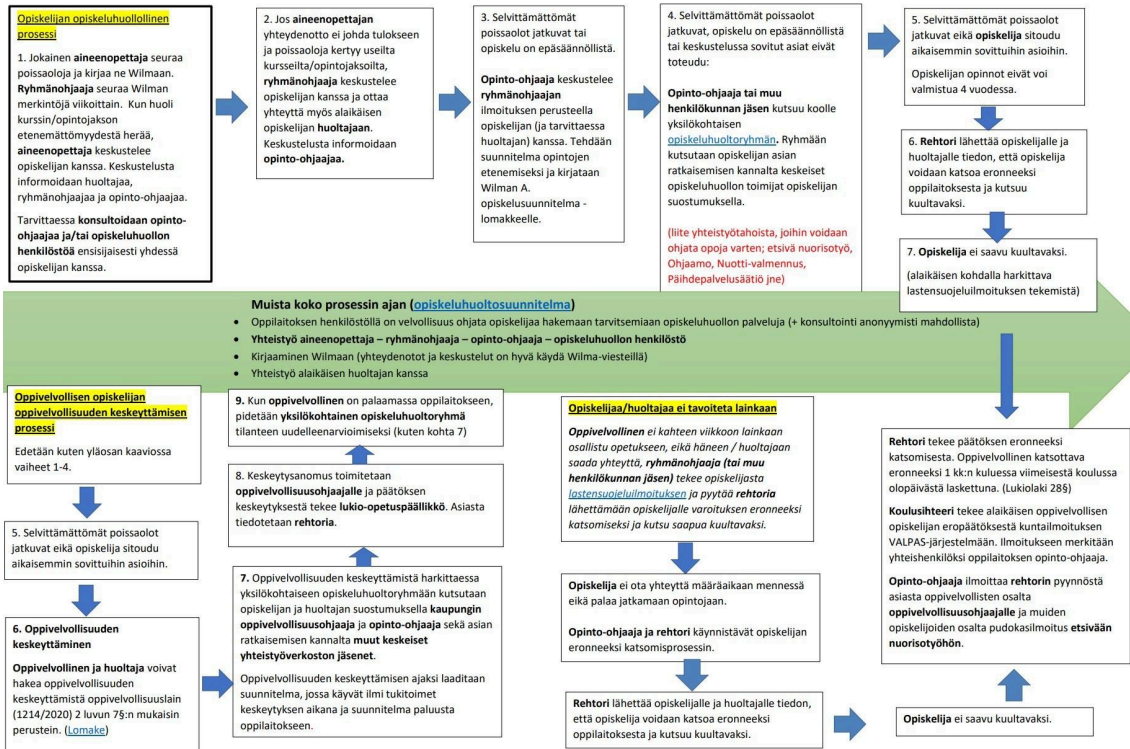
Tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen opiskelijalla on velvollisuus osallistua henkilökohtaisen opiskelusuunnitelmansa mukaisesti opetukseen, jollei hänen poissaololleen ole perusteltua syytä. Koulutuksen järjestäjä päättää opiskelijan poissaoloa koskevista menettelyistä. Opiskelijan on suoritettava tehtävänsä tunnollisesti ja käyttäytyttävä asiallisesti. (1215/2020, 20 §.)

Opiskelijan velvollisuudesta korvata aiheuttamansa vahinko säädetään vahingonkorvauslaissa (412/1974). Vahingoista tulee ilmoittaa alaikäisen huoltajalle tai muulle lailliselle edustajalle.

Koulutuksen järjestäjä päättää esimerkiksi siitä, miten poissaoloista tulee ilmoittaa ja myös poissaolojen hyväksyttävyydestä. Valmentavassa koulutuksessa noudatetaan oppilaitoksen ohjeita poissaoloissa, niiden seuraamisessa ja puuttumisessa niihin. Kurinpitoasioissa noudatetaan oppilaitoksen kurinpitosuunnitelmaa.

Tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen opiskelija katsotaan eronneeksi, jos on ilmeistä, että hänen tarkoituksenaan ei ole osallistua henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman mukaiseen opetukseen eikä hän ole esittänyt poissaololleen perusteltua syytä (1215/2020, 18 §). Oppivelvollinen katsotaan eronneeksi viimeistään kuukauden kuluessa siitä, kun hän on viimeisen kerran osallistunut opetukseen. Oppivelvollisen eronneeksi katsomisessa noudatettavista menettelyistä säädetään oppivelvollisuuslain 13 §:ssä.

Kuopion kaupungin Tuva-koulutuksessa noudatetaan soveltuvin osin Kuopion kaupungin lukiokoulutuksen käytössä olevaa poissaoloihin puuttumisen mallia.

Toimintaohje poissaoloihin ja opintojen etenemättömyyteen Kuopion lukioissa

9.2. Perusopetuslain, lukiolain ja ammatillisesta koulutuksesta annetun lain soveltaminen

Tutkintokoulutukseen valmentavassa koulutuksessa sovelletaan, mitä asianomaisen järjestäjän osalta perusopetuslaissa, lukiolaissa tai ammatillisesta annetussa laissa säädetään (1215/2020, 26 §)

- opetuksen julkisuudesta,
- kokeilusta,
- erityisopetuksen tai erityisen tuen kehittämis-, ohjaus- ja tukitehtävistä,
- oppilas- ja opiskeluhoollosta,
- henkilöstöstä,
- yhteistyöstä opiskelijoiden huoltajien kanssa,
- oppilas- ja opiskelijakunnasta,
- koulutuksen arvioinnista sekä
- tietojensaannista ja henkilötietojen salassapidosta ja käsittelystä, jollei laissa toisin säädetä.

Lisäksi sovelletaan, mitä kurinpidosta ja siihen liittyvistä menettelyistä säädetään perusopetuslaissa, lukiolaissa sekä ammatillisesta koulutuksesta annetussa laissa. Tutkintokoulutukseen valmentavassa koulutuksessa ei kuitenkaan sovelleta perusopetuslain 36 §:ään kirjattua jälki-istuntoa.

Jos opiskelija suorittaa ammatillisen koulutuksen tutkinnon osaa, sovelletaan ammatillisesta koulutuksesta annetun lain 40 §:n säännöstä opiskelijaksi ottamisen esteistä sekä mainitun lain 9 luvun säännöksiä opiskeluoikeuden peruuttamisesta ja huumausainetestauksesta (ns. SORA-lainsäädäntö).

10. Koulutuksen osien tavoitteet ja keskeiset sisällöt

Koulutuksen osien tavoitteet on määritelty laajuudeltaan koulutuksen osan suurimman viikkomäärän mukaan. Koulutuksen järjestäjä voi laatia niistä pienempiä kokonaisuuksia opiskelijan valmiuksien ja tavoitteiden mukaisesti. Koulutuksen järjestäjä kuvaa mahdollisten pienempien kokonaisuuksien tavoitteet, keskeisen sisällön ja arvioinnin suunnitelmassaan koulutuksen toteuttamisesta.

Opiskelijan henkilökohtaiseen opiskelusuunnitelmaan kirjataan ne koulutuksen osat, joihin hän osallistuu, sekä niiden laajuus ja tavoitteet. Opiskelijalle valitaan sopivat koulutuksen osat hänen valmiuksiensa ja tavoitteidensa mukaisesti. Suunnitelma päivitetään koulutuksen edetessä.

Kuopion kaupungin TUVA-koulutuksessa opiskelijat käyvät kaikille yhteisen Opiskelu- ja urasuunnittelutaidot -koulutuksen osan. Sen lisäksi opiskelija valitsee opintoja vähintään kahdesta valinnaisesta koulutuksen osasta omien toiveidensa ja tavoitteidensa mukaisesti. Opiskelijan on mahdollista valita opintoja niin monesta koulutuksen osasta siinä laajuudessa kuin hyväksi nähdään.

Koulutuksen osien valinta suunnitellaan opintojen alussa olevan orientaatiojakson aikana, jolloin opiskelijalle tehdään polku-valinta, joka tukee hänen tavoitteitaan ja valmiuksiaan.

Orientaatiojakson aikana laaditun henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman toteutumista seurataan vuoden aikana ja oppimiskeskustelussa siitä tehdään väliaikakatsaus huoltajan kanssa tarvittaessa moniammatillisesti. Näin suunnitelmaa on mahdollista päivittää opiskelijan tilanteen vaatimalla tavalla missä vaiheessa TUVA-koulutusta tahansa.

10.1. Laaja-alainen osaaminen

Tutkintokoulutukseen valmentava koulutus tukee kokonaisvaltaisesti opiskelijan valmiuksia ja osaamista. Laaja-alaisella osaamisella tarkoitetaan tietojen, taitojen, arvojen ja asenteiden sekä toimintakyvyn muodostamaa kokonaisuutta, joka kytketään koulutuksen osien sisältöihin. Laaja-alaisen osaamisen tavoitteet kulkevat läpi koko valmentavan koulutuksen riippumatta opiskelijan valitsemista koulutuksen osista. Laaja-alainen osaaminen arvioidaan osana valmentavan koulutuksen osien arviointia. Laaja-alainen osaaminen on osa jokaisen koulutuksen osan tavoitteita.

Valmentavan koulutuksen laaja-alaisen osaaminen keskittyy niihin valmiuksiin, joita opiskelija tarvitsee siirtyäkseen opiskelemaan toiselle asteelle. Opiskelijalla tulee olla tarvittavat perusvalmiudet, riittävä tutkintokielen osaaminen ja tietotekniset valmiudet sekä monipuoliset opiskelutaidot. Lisäksi hänellä tulee olla riittävä hyvinvointiosaaminen, jotta hän jaksaa opiskella ja oppia. Laaja-alaiseen osaamisen liittyvät lisäksi opiskelijan ymmärrys kulttuurisesta moninaisuudesta, yhdessä toimimisesta sekä kestävään kehitykseen liittyvä ymmärrys.

Koulutuksen järjestäjä kuvaa, miten laaja-alaisen osaamisen osa-alueita toteutetaan eri koulutuksen osissa suunnitelmassaan koulutuksen toteuttamiseksi. Kuvausten tulee perustua tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen perusteiden laaja-alaisen osaamisen osa-alueiden kuvauksiin.

Tutkintokoulutukseen valmentavan koulutuksen laaja-alainen osaaminen koostuu seuraavista osa-alueista:

Laaja-alainen osaaminen

10.1.1. Oppimaan oppiminen

Opiskelija osaa hankkia tietoa sekä jäsentää, arvioida ja soveltaa sitä. Hän osaa ottaa vastuuta opinnoistaan ja suunnitella niitä tavoitteellisesti. Hän tunnistaa ja osaa käyttää tarkoituksenmukaisia ja monipuolisia oppimistapoja ja -strategioita ja ymmärtää vertaisryhmän ja muun lähipiirin merkityksen oppimisen ja opiskelun tukena. Opiskelija kehittää opiskelukielen taitoaan tavoitteellisesti siten, että pystyy käyttämään puhuttua ja kirjoitettua kieltä erilaisissa oppimisympäristöissä.

10.1.2. Monilukutaito

Opiskelija kehittyä viestien tulkitsijana ja tuottajana sekä harjaantuu toimimaan erilaisten tekstien kanssa. Opiskelija osaa tarkastella ja tulkita kriittisesti erilaisia tekstejä. Tekstillä tarkoitetaan laajasti sekä puhuttuja että kirjoitettuja tekstejä, jotka sisältävät erilaisia kielimuotoja arkikielystä opiskelun kieleen ja eri tiedonalojen käsitteelliseen kieleen. Luku- ja kirjoitustaidon

ohella opiskelija kehittää kuvanlukutaitoaan, medialukutaitoaan ja numeerista lukutaitoaan opiskelusuunnitelmansa mukaisesti.

10.1.3. Digiosaaminen

Opiskelija osaa käyttää digitaalisia palveluita osana oppimista ja ongelmanratkaisua. Opiskelija osaa toimia vastuullisesti sosiaalisessa mediassa sekä käyttää digitaalisia palveluita asioidessaan viranomaisten ja muiden sähköisiä asiointia edellyttävien palveluntarjoajien kanssa.

10.1.4. Vuorovaikutusosaaminen

Opiskelija pyrkii toimimaan tilanteen vaatimalla tavalla erilaisissa vuorovaikutustilanteissa sekä ilmaisee erilaisia näkökantoja rakentavasti. Hän oppii kuuntelemaan ja kunnioittamaan toisten näkemyksiä ja tuomaan omia näkökulmiaan esille yksilönä ja ryhmän jäsenenä sekä kehittää empatiakykyään. Opiskelija osaa käyttää viestinnässä eri kieliä asianmukaisesti ja toimivasti. Opiskelija osaa viestiä asianmukaisesti myös erilaisilla sosiaalisen median alustoilla.

10.1.5. Hyvinvointiosaaminen

Opiskelija ymmärtää terveyden ja terveellisten elämäntapojen merkityksen. Hän vaalii fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista toimintakykyään ja hyvinvointiaan. Opiskelija omaksuu hyvinvointiaan tukevia toimintatapoja sekä tunnistaa niitä edistäviä yhteisöjä. Hän osaa suunnitella omaa ajankäyttöään siten, että opiskelu ja vapaa-aika vuorottelevat tarkoituksenmukaisesti. Opiskelija osaa hakea tietoa, apua ja tukea oman hyvinvointinsa ylläpitämiseen sekä hakeutua tarvittaessa hyvinvoinnin ja terveydenhuollon palveluiden pariin.

10.1.6. Ympäristöosaaminen

Opiskelija ymmärtää kestäväen kehityksen merkityksen yhteiskunnalle ja maapallolle ja osaa toimia kestäväen kehityksen mukaisesti. Opiskelija tunnistaa ja ymmärtää keskeisiä ympäristön muutoksia ja ihmisen toiminnan merkityksen niihin. Hän tuntee kestäväen kehityksen tavoitteet ja ymmärtää ilmiöiden vaikutuksen toisiinsa, mukaan lukien kulttuurisen, sosiaalisen ja taloudellisen näkökulman. Opiskelijaa osaa toimia kestäväen elämäntapaa tukien ja ottaa vastuuta ympäristöstä yhteistyössä muiden kanssa.

10.1.7. Yhteiskuntaosaaminen

Opiskelija ymmärtää demokraattisen, oikeudenmukaisen sekä tasa-arvoon ja yhdenvertaisuuteen perustuvan yhteiskunnan toimintaperiaatteita ja rakenteita. Hän osaa vaikuttaa oman ryhmänsä ja oppilaitoksensa asioihin sekä ymmärtää, miten yhteiskunnallisiin kysymyksiin voi ottaa kantaa. Opiskelija omaksuu aktiivisen kansalaisuuden ja toimijuuden taitoja. Opiskelija ymmärtää työn merkityksen yksilön elämässä ja yhteiskunnassa.

10.1.8. Kulttuuriosaaminen

Opiskelija syventää tietojaan ja ymmärrystään omasta identiteetistään sekä opiskeluyhteisön ja yhteiskunnan moninaisuudesta, jossa erilaiset identiteetit, kielet, uskonnot ja katsomukset elävät rinnakkain ja vuorovaikutuksessa keskenään. Opiskelija saa kokemuksia kansainvälisyydestä omassa arjessaan ja opiskeluympäristössään sekä esimerkiksi vierailujen, kulttuuritapahtumien, verkostoyhteistyön tai muun yhteistyön kautta. Mahdollinen kieliprofiilin laatiminen tukee osaltaan opiskelijan ymmärrystä kielellisestä identiteetistään sekä hänen kasvuaan kielenoppijana ja -käyttäjänä.

11. Koulutuksen osat

11.1. Opiskelu- ja urasuunnittelutaidot, 2 - 10 vk

Tutkintokoulutukseen valmentavassa koulutuksessa kehitetään opiskelijan opiskelu- ja urasuunnittelutaitoja, kuten kykyä työskennellä ja opiskella itsenäisesti, suunnitella omia opintoja ja ajankäyttöä sekä tehdä opintoihin liittyviä valintoja. Opiskelijaa tuetaan tiedostamaan koulutuksen ja työnteon merkitys omassa elämässään. Opiskelu- ja urasuunnittelutaitojen kehittymiseen liittyvät kiinteästi opiskelu/tutkintokielen taidon ja erityisesti urasuunnitteluun liittyvien tekstitaitojen hallinta.

Tavoitteet

- asettaa ja arvioi oman elämänsä tavoitteita ja toiveita
- osaa kuvata itseänsä oppijana ja opiskelijana
- tutustuu erilaisiin tapoihin oppia ja hankkia osaamista
- käyttää soveltuvia opiskelutaitoja
- osaa suunnitella omia opintojaan tavoitteellisesti
- osaa etsiä tietoa itseään kiinnostavista jatko-opinnoista sekä työelämävaihtoehtoista
- tarkastelee vaihtoehtoisia uramahdollisuuksiaan myös tulevaisuuden näkökulmasta
- arvioi omaa soveltuvuuttaan eri aloille
- osaa tehdä realistisen jatko-opintosuunnitelman ja hakeutuu sen mukaisesti koulutukseen
- valmistautuu opiskelemaan lukiokoulutuksessa tai ammatillisessa koulutuksessa
- ymmärtää ja osaa käyttää opiskelu- ja urasuunnitteluun liittyvää kieltä.

Orientaatiojakso (2vko)

Kuopion kaupungin TUVAn koulutus käynnistyy kaikille yhteisellä orientaatiojaksolla, jonka aikana opiskelijat haastatellaan ja heille laaditaan yksilöllinen opiskelusuunnitelma. S2-statuksen opiskelijoille voidaan tarvittaessa tehdä kielitasokartoitus. Jaksolla opiskelija pääsee pohtimaan tavoitteitaan ja vahvuuksiaan ja suunnittelemaan opintojaan tavoitteitaan tukeviksi.

Orientaatiojakson aikana tutustutaan TUVAN ja yhteistyöoppilaitosten käytänteisiin ja käydään läpi TUVAn vuoden rakennetta. Tuvalaisten yksilöllisten polkujen ohella keskitytään myös toimivan ryhmädynamiikan muodostumiseen ja ryhmätyöskentelytaitoihin.

Opintopaja (2vko)

Opintopaja toteutetaan koko TUVAn vuoden ajan lounaan jälkeisenä matalan kynnyksen ohjaustuokiona, jota koordinoi ryhmänohjaaja ja jota vetävät vuoroin erityisopettaja, luokanohjaaja, opinto-ohjaaja, aineenopettajat ja koulunkäynnin ohjaaja. Opintopajojen yhteydessä voidaan tarjota läksytukea, opiskelusuunnitelman päivytystä, digitaitojen kertausta, ryhmäprojekteja, ym.

Ohjaustunnit (6vko)

Ohjaustunteja toteutetaan viikottain sekä Minna Canthin koululla että aikuislukiolla. Ohjaustunneilla voidaan tehdä oppilaitos- ja työpaikkavierailuja sekä kulttuurivierailuja ja tunneilla voi vieraila esittelijöitä eri oppilaitoksista, työpaikoilta ja yhteistyötahoilta. Ohjaustunteja koordinoi opinto-ohjaaja.

Laaja-alainen osaaminen

Oppimaan oppiminen

Digiosaaminen

Orientaatiojakson alussa opiskelija saa koulutuksen järjestäjältä käyttöönsä kannettavan tietokoneen opiskelua varten. Jakson aikana opiskelija perehdytetään tietokoneen käyttöön ja TUVA-vuoden aikana käytössä oleviin oppimislustoihin (Teams, Moodle, Pedanet). Myös tekstinkäsittelyn perusteet kerrataan.

Lisäksi harjoitellaan opintojen kannalta olennaisten sähköisten viestikanavien käyttöä ja seuraamista (Wilma, Teams, s-posti) sekä harjoitellaan lukio-opinnoissa käytössä olevien sähköisten oppikirjojen käyttöä.

Vuorovaikutusosaaminen

Orientaatiojaksolla tehdään ryhmäytymistä edistäviä harjoituksia ja luodaan hyvä työskentelyilmapiiri sekä sovitaan yhteisistä säännöistä. Vuorovaikutustaitojen kehittymistä tuetaan ja opiskelijan kehittyminen viestijänä on koko vuoden tavoite.

Keskeinen sisältö

Keskeinen sisältö

- Opiskelutaidot
- Tutustuminen jatko-opintoihin ja suomalaiseen koulutusjärjestelmään
- Tutustuminen lukiokoulutuksen ja/tai ammatillisen koulutuksen toteutustapoihin ja käytänteisiin
- Tutustuminen eri alojen koulutukseen sekä koulutusvierailut ja -kokeilut

Orientaatiojakso (elokuun alku 2 vko)

- henkilökohtainen opintosuunnitelma
- digitaidot
- tiedonhaku ja kirjastopalvelut

Opintopaja (läpi vuoden 2 vko)

- toisen asteen opintoihin tutustuminen
- digitaidot
- läksytuki

Ohjaustunnit (6 vko)

- opiskelutaidot
- ryhmässä toimiminen
- ammatinvalintaohjaus
- yhteishaku
- omien vahvuuksien tunnistaminen ja hyödyntäminen
- työelämätaidot ja mahdollisille työelämäjaksoille valmistautuminen
- oman tulevaisuuden suunnitteluun liittyvät taidot (mm. oman talouden hallinta, asuminen)
- tutustumiskäynnit toisen asteen oppilaitoksiin

Arviointi

Koulutuksen osa katsotaan hyväksytysti suoritetuksi, kun opiskelija on saavuttanut hänelle henkilökohtaisessa opiskelusuunnitelmassa asetetut tavoitteet. Osaaminen arvioidaan asteikolla hyväksytyt/hylätty.

11.2. Valinnaiset opinnot, 1 - 10 vk

Opiskelija voi henkilökohtaisen opiskelusuunnitelmansa mukaisesti suorittaa valinnaisia koulutuksen osia omien yksilöllisten tarpeiden, kiinnostuksen ja valmiuksien mukaan koulutuksen järjestäjän paikallisesta tarjonnasta ja/tai muusta (alueellisesta tai valtakunnallisesta) tarjonnasta. Valinnaiset koulutuksen osat voivat koostua yhdestä tai useammasta osasta. Opiskelijoille, joiden äidinkieli on muu kuin opiskelukieli, voidaan järjestää oman äidinkielen opetusta. Valinnaiset opinnot voivat sisältää myös esimerkiksi järjestöissä tehtävää vapaaehtoistyötä ja siihen liittyviä kursseja.

Tavoitteet

Laaja-alainen osaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Keskeinen sisältö

Valinnaisissa koulutuksen osissa opiskelija voi kerätä tuva-viikkoja, jos hän osallistuu aktiivisesti johonkin harrastustoimintaan tai valmennukseen, vapaaehtoistyöhön, järjestötoimintaan, kielikursseille tai muuhun vastaavaan toimintaan.

Valinnaisiin koulutuksen osiin voidaan myös laskea Minna Canthin koululla suoritettuja taito- ja taideaineitten opintoja (käsityö, musiikki, kuvataide).

Arviointi

Koulutuksen osa katsotaan hyväksytysti suoritetuksi, kun opiskelija on saavuttanut hänelle henkilökohtaisessa opiskelusuunnitelmassa asetetut tavoitteet. Osaaminen arvioidaan asteikolla hyväksytyt/hylätty.

11.3. Lukiokoulutuksen opinnot ja niihin valmentautuminen, 0 - 30 vk

Koulutuksen osa sisältää lukiokoulutukseen valmentavaa koulutusta ja lukio-opintoja opiskelijan valmiuksien mukaisesti. Suorittaessaan lukio-opintoja opiskelija saa tukea opiskelutaitojen ja -valmiuksien kehittämiseen osana valmentavaa koulutusta.

Opiskelija vahvistaa opiskelukielen hallintaa, opiskelutaitoja sekä tieto- ja viestintätekniiikan käyttämistä osana opiskelua. Opiskelija harjoittelee lukiossa tarvittavaa monilukutaitoa: erilaisten

tekstien lukemista ja tulkintaa sekä erilaisten tekstien tuottamista. Tavoitteena on, että opiskelija saavuttaa riittävät tiedot ja taidot lukio-opiskeluun sekä vahvistaa erityisesti tiedonalojen kielen taitoaan eli eri oppiaineiden tekstitaitoja.

Opiskelija tutustuu lukiokoulutukseen ja sen vaatimuksiin. Opiskelija voi valita omien tavoitteidensa, valmiuksiensa ja kiinnostuksensa mukaan lukion opintojakson tai opintojaksoja, joita hän suorittaa osana valmentavaa koulutusta. Valmentavan koulutuksen aikana opiskelija voi käyttää näiden suorittamiseen enemmän aikaa kuin varsinaisessa lukiokoulutuksessa.

Tavoitteet

- saavuttaa riittävän taidon lukion opetuskielessä ja eri tiedonalojen tekstitaidoissa (sanavarasto, luetun ymmärtämis- ja tulkintataidot sekä tuottamistaidot)
- osaa käyttää opiskeltavaan oppiaineeseen sopivia opiskelumenetelmiä ja tieto- ja viestintätekniikkaa opiskelun apuna
- tutustuu lukiokoulutukseen ja sen käytäntöihin sekä arviointimenetelmiin
- osaa arvioida lukio-opintojen sopivuuden itselleen
- suorittaa kiinnostusten ja tavoitteidensa mukaisia lukion opintoja

Keskeinen sisältö

Lukiossa vaadittavia taitoja ennakoidaan keskittymällä monilukutaitoon ja siihen liittyen eri oppiaineiden tekstitaitoihin. Opiskelukielen taitoja varmistetaan kaikilla osa-alueilla. Tähän kiinnitetään erityistä huomiota silloin, kun opiskelija opiskelee suomi/ruotsi toisena kielenä - oppimäärää.

Lukiokoulutuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellään ainekohtaiset sisällöt ja tavoitteet. Opiskelija voi suorittaa sekä lukion pakollisia että valinnaisia opintojaksoja omien valmiuksiensa ja kiinnostuksensa mukaan.

Arviointi

Koulutuksen osa katsotaan hyväksytyksi suoritetuksi, kun opiskelija on saavuttanut hänelle henkilökohtaisessa opiskelusuunnitelmassa asetetut tavoitteet. Osaaminen arvioidaan asteikolla hyväksytyt/hylätty.

Jos opiskelija suorittaa lukiokoulutuksen opintoja, arvioidaan ne lukiokoulutuksen lainsäädännön ja opetussuunnitelman perusteiden mukaisesti. Vastuu arvioinnista on sillä koulutuksen järjestäjällä, jolla on lukiokoulutuksen järjestämislupa. Arvioinnista päättävät lukiolainsäädännön mukaisesti lukiokoulutuksen opettajat.

11.4. Valinnaiset opinnot, 0 - 10 vk

Opiskelija voi henkilökohtaisen opiskelusuunnitelmansa mukaisesti suorittaa valinnaisia koulutuksen osia omien yksilöllisten tarpeiden, kiinnostuksen ja valmiuksien mukaan koulutuksen järjestäjän paikallisesta tarjonnasta ja/tai muusta (alueellisesta tai valtakunnallisesta) tarjonnasta. Valinnaiset koulutuksen osat voivat koostua yhdestä tai useammasta osasta. Opiskelijoille, joiden äidinkieli on muu kuin opiskelukieli, voidaan järjestää oman äidinkielen opetusta. Valinnaiset opinnot voivat sisältää myös esimerkiksi järjestöissä tehtävää vapaaehtoistyötä ja siihen liittyviä kursseja.

Tavoitteet

Keskeinen sisältö

Arviointi

Koulutuksen osa katsotaan hyväksytysti suoritetuksi, kun opiskelija on saavuttanut hänelle henkilökohtaisessa opiskelusuunnitelmassa asetetut tavoitteet. Osaaminen arvioidaan asteikolla hyväksyty/hylätty.

11.5. Työelämätaidot ja työelämässä tapahtuva oppiminen, 1 - 20 vk

Koulutuksen osassa keskitytään keskeisiin työelämätaitoihin ja tuetaan työelämässä tapahtuvaa oppimista. Tavoitteena on vahvistaa opiskelijan oman toiminnan ohjaamista sekä viestintä-, vuorovaikutus- ja yhteistyötaitoja. Opiskelija tutustuu työelämässä tapahtuvaan koulutukseen.

Tavoitteet

- tuntee työnhaun prosessin
- tutustuu työpaikkoihin oppimisympäristöinä
- tuntee työelämän ja yrittäjyyden keskeiset periaatteet
- osaa toimia työyhteisön jäsenenä työpaikalla
- osaa ajankäytön suunnittelua ja hallintaa
- tuntee omat oikeutensa ja velvollisuutensa työpaikalla
- tuntee mahdollisuutensa kansainvälisyysosaamisen kehittämiseen ja osallistuu mahdollisuuksien mukaan kansainväliseen toimintaan
- tutustuu yleisimpiin työpaikalla käytössä oleviin tietokoneohjelmiin ja työpaikan vuorovaikutustilanteiden kieleen
- tiedostaa tulevaisuuden haasteet ja työelämän muutokset

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskuntaosaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Keskeinen sisältö

- työn hakeminen; sopivan työpaikan löytäminen, työhakemuksen tekeminen, työhaastattelussa toimiminen
- työelämän pelisäännöt
- osaamiskortit (esim. hygieniapassi, työturvallisuuskortti)

- yrittäjyyden perusteet
- työelämään tutustuminen / työelämässä tapahtuva oppiminen

Työelämätaidot ja työpaikalla tapahtuva oppiminen -koulutuksen osassa yhteistyöoppilaitos Savon ammattiopisto tarjoaa Työelämässä toimiminen -tutkinnon osan (n. 8vko), joka on mahdollista suorittaa kokonaan tai osittain.

Palvelualan opisto Kuopio tarjoaa työelämätaidot ja työpaikalla tapahtuva oppiminen -jaksoja ravintola- ja catering-alalla ja puhtaus ja kiinteistöpalvelualalla.

Ingmanedu tarjoaa työelämäjaksoja oppilaitoksen harjoitusyrityksissä vaatetusalan ja asiakaspalvelutyön parissa.

Opiskelijaa tuetaan omien toiveidensa, valmiuksiensa pohjalta vahvistamaan taitoja, joita työelämässä tarvitaan. Koulutuksen osassa on mahdollista suorittaa opiskelijan henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman mukaisesti työelämäjaksoja ja koulutuksiin tutustumista.

Opiskelijalle annetaan myös mahdollisuus tutustua yrittäjyyteen. Yrittäjämäinen asenne on yksi tulevaisuuden tärkeimmistä työelämätaidoista. Opintokokonaisuudessa pyritään edistämään myönteistä yrittäjyysasennetta ja tuetaan opiskelijaa omaksumaan yrittäjämäisiä toimintatapoja. Opiskelijan on mahdollista harjoitella yrittäjyyttä esim. oman 4H-yrityksen avulla. Yrittäjyyteen voidaan tutustua myös erilaisten projektiopintojen, yritysvierailujen sekä yhteistyö yritysten kautta.

Opintokokonaisuuden osana opiskelijalla on mahdollisuus suorittaa työelämässä tarpeellisia osaamiskortteja, kuten hygieniapassi ja työturvallisuuskortti. Osaamiskorttien suorittaminen järjestetään osittain yhteistyöoppilaitoksissa (SAKKY ja PAOK).

Kuopion kaupungin TUVA-koulutuksessa on mahdollista myös suuntautua pienryhmämuotoiselle, työelämäpainotteiselle Silta-polulle. SILTA-polulla opiskelija osallistuu neljään työpaikkaopiskelujaksoon opintojen aikana. Työpaikkaopiskelua on lukuvuoden aikana yhteensä 12-16 viikkoa; jaksot ovat vahvasti opinnollistettuja ja sisällöt integroituvat peruskoulun oppiaineisiin. Työpaikkaopiskelujakson suunnittelusta, toteutuksesta ja arvioinnista vastaa TUVA-ryhmän opettaja sekä työpaikoilla erikseen nimetty työpaikkaohjaaja.

Opintokokonaisuudessa tuetaan myös opiskelijaa kansainvälistymään. Opiskelijalle kerrotaan kansainvälisistä opiskelu- ja työmahdollisuuksista. Kansainvälisyys voi mm. monipuolistaa opiskelijan kokemusmaailmaa ja avartaa maailmankuvaa. Kansainvälisyyttä pyritään tuomaan opetukseen vierailijoiden ja vierailujen avulla.

Arviointi

Koulutuksen osa katsotaan hyväksytysti suoritetuksi, kun opiskelija on saavuttanut hänelle henkilökohtaisessa opiskelusuunnitelmassa asetetut tavoitteet. Osaaminen arvioidaan asteikolla hyväksyty/hylätty.

11.6. Ammatillisen koulutuksen opinnot ja niihin valmentautuminen, 1 - 30 vk

Koulutuksen osa sisältää ammatillisia perustutkintojen tutkinnon osia sekä tutkinnon osia pienempiä kokonaisuuksia tai yhteisten tutkinnon osien osa-alueita opiskelijan valmiuksien mukaisesti. On tärkeää, että opiskelija saa opiskeluun riittävästi tukea sekä valmentavassa koulutuksessa että suorittaessaan ammatillisia opintoja valmentavan koulutuksen aikana.

Opiskelija vahvistaa tutkintokielen hallintaa, opiskelutaitoja sekä tieto- ja viestintätekniiikan käyttämistä osana opiskelua. Opiskelija harjoittelee ammatillisessa koulutuksessa tarvittavaa monilukutaitoa: erilaisten tekstien lukemista ja tulkintaa sekä erilaisten tekstien tuottamista.

Tavoitteena on, että opiskelija saavuttaa riittävät tiedot ja taidot ammatilliseen opiskeluun sekä vahvistaa erityisesti ammatillisessa koulutuksessa tarvittavaa kielitaitoa.

Opiskelija tutustuu ammatilliseen koulutukseen ja sen vaatimuksiin. Opiskelija voi suorittaa omien tavoitteidensa, valmiuksiensa ja kiinnostuksensa mukaan tutkinnon osia sekä pienempiä kokonaisuuksia tai yhteisten tutkinnon osien osa-alueita. Valmentavan koulutuksen aikana opiskelija voi käyttää näiden suorittamiseen enemmän aikaa kuin varsinaisessa ammatillisessa koulutuksessa.

Tavoitteet

- saavuttaa riittävän taidon ammatillisten opintojen opetuskielessä ja eri tiedonalojen tekstitaidoissa (sanavarasto, luetun ymmärtämis- ja tulkintataidot sekä tuottamistaidot)
- osaa käyttää alakohtaiseen koulutukseen sopivia opiskelumenetelmiä ja tieto- ja viestintäteknikkaa opiskelun apuna
- tutustuu ammatilliseen koulutukseen, sen käytäntöihin sekä arviointimenetelmiin
- osaa arvioida ammatillisen koulutuksen sopivuuden itselleen
- suorittaa itselleen sopivan ammatillisen koulutuksen opintoja (ammatilliset tutkinnon osat tai yhteiset tutkinnon osat).

Laaja-alainen osaaminen

Digiosaaminen

Yhteiskuntaosaaminen

Keskeinen sisältö

Opiskelija tutustuu ammatilliseen koulutukseen, ja sen asettamiin vaatimuksiin. Opiskelija voi valita omien tavoitteidensa, valmiuksiensa ja kiinnostuksensa mukaan ammatillisia opintoja, joita hän suorittaa osana valmentavaa koulutusta. Ammatillisten opintojen rinnalla opiskelija vahvistaa tutkintokielen hallintaa, opiskelutaitoja sekä tieto- ja viestintäteknikan käyttämistä osana opiskelua. Osana tutkintokielen vahvistamista opiskelija harjoittelee ammatillisessa koulutuksessa tarvittavaa monilukutaitoa: erilaisten tekstien lukemista ja tulkintaa sekä erilaisten tekstien tuottamista.

Tutkinnon perusteissa määritellään tutkinnon osien ammattitaitovaatimukset ja osaamistavoitteet. Opiskelija voi suorittaa valmentavan koulutuksen aikana yhteisiä tutkinnon osia tai osa-alueita, ammatillisen tutkinnon osia sekä tutkinnon osia pienempiä kokonaisuuksia omien valmiuksiensa ja kiinnostuksensa mukaan.

Kuopion kaupungin TUVA-koulutuksessa opiskeleva voi suorittaa ammatillisia opintoja yhteistyöoppilaitoksissa, jotka ovat Savon ammattiopisto, Palvelualan opisto Kuopio sekä Kulttuurialan ammattiopisto Ingmanedu. Opiskelija voi edellytystensä mukaisesti valita oppilaitosten tarjoamia opintokokonaisuuksia tai pienempiä opintojen osia ja suorittaa Savon ammattiopiston YTO-opintoja eli yhteisiä tutkinnon osia verkko-opintoina vuoden aikana.

Ammatilliselle puolelle on myös mahdollista tehdä aloihin tutustumisia ja koulutuskokeiluja, joiden kautta opiskelija voi siirtyä ammatillisen puolen opiskelijaksi jo kesken TUVA-vuoden.

Savon ammattiopistolta opiskelija voi valita esimerkiksi:

- Liiketoiminta/ Työyhteisössä toimiminen 2 - 10 vko

- Kahvilapalvelut/ Katu- ja pikaruoka
- Elintarviketuotannossa toimiminen
- Logistiikka/Logistiikka-alan työympäristössä toimiminen
- YTO-opinnot ja ohjaus

Palvelualan opisto Kuopiolta opiskelija voi valita esimerkiksi:

- Ravitsemispalveluissa toimiminen 2 - 10 vko
- Asiakaslähtöisten puhtaus- ja kiinteistöpalvelujen tuottaminen 2 - 10 vko

Ingmanedulta opiskelija voi valita esimerkiksi:

- Koulutuskokeilut kulttuuri- ja kädentaitojen aloista kiinnostuneille nuorille 1 - 2 vko
- Valinnaiset opinnot
  - oman osaamisen ja ammatillisen identiteetin vahvistaminen kuvataiteen/ luovan tekemisen keinoin (esim. voimauttava valokuva)
  - työpajatyypinen työskentely 1-4 vk.

Arviointi

Koulutuksen osa katsotaan hyväksytysti suoritetuksi, kun opiskelija on saavuttanut hänelle henkilökohtaisessa opiskelusuunnitelmassa asetetut tavoitteet. Osaaminen arvioidaan asteikolla hyväksytyt/hylätty.

Jos opiskelija suorittaa ammatillisen tutkinnon osia, arvioidaan ne ammatillisen koulutuksen lainsäädännön ja tutkinnon perusteiden mukaisesti. Vastuu arvioinnista on sillä koulutuksen järjestäjällä, jolla on ammatillisen koulutuksen järjestämislupa. Arvioinnista päättävät ammatillisesta koulutuksesta annetussa lainsäädännössä tarkoitetut arvioijat.

11.7. Ammatillisen koulutuksen opinnot ja niihin valmentautuminen, 0 - 30 vk

Koulutuksen osa sisältää ammatillisia perustutkintojen tutkinnon osia sekä tutkinnon osia pienempiä kokonaisuuksia tai yhteisten tutkinnon osien osa-alueita opiskelijan valmiuksien mukaisesti. On tärkeää, että opiskelija saa opiskeluun riittävästi tukea sekä valmentavassa koulutuksessa että suorittaessaan ammatillisia opintoja valmentavan koulutuksen aikana.

Opiskelija vahvistaa tutkintokielen hallintaa, opiskelutaitoja sekä tieto- ja viestintätekniikan käyttämistä osana opiskelua. Opiskelija harjoittelee ammatillisessa koulutuksessa tarvittavaa monilukutaitoa: erilaisten tekstien lukemista ja tulkintaa sekä erilaisten tekstien tuottamista. Tavoitteena on, että opiskelija saavuttaa riittävät tiedot ja taidot ammatilliseen opiskeluun sekä vahvistaa erityisesti ammatillisessa koulutuksessa tarvittavaa kielitaitoa.

Opiskelija tutustuu ammatilliseen koulutukseen ja sen vaatimuksiin. Opiskelija voi suorittaa omien tavoitteidensa, valmiuksiensa ja kiinnostuksensa mukaan tutkinnon osia sekä pienempiä kokonaisuuksia tai yhteisten tutkinnon osien osa-alueita. Valmentavan koulutuksen aikana opiskelija voi käyttää näiden suorittamiseen enemmän aikaa kuin varsinaisessa ammatillisessa koulutuksessa.

Tavoitteet

- saavuttaa riittävän taidon ammatillisten opintojen opetuskielessä ja eri tiedonalojen tekstitaidoissa (sanavarasto, luetun ymmärtämis- ja tulkintataidot sekä tuottamistaidot)

- osaa käyttää alakohtaiseen koulutukseen sopivia opiskelumenetelmiä ja tieto- ja viestintäteknikkaa opiskelun apuna
- tutustuu ammatilliseen koulutukseen, sen käytäntöihin sekä arviointimenetelmiin
- osaa arvioida ammatillisen koulutuksen sopivuuden itselleen
- suorittaa itselleen sopivan ammatillisen koulutuksen opintoja (ammatilliset tutkinnon osat tai yhteiset tutkinnon osat).

Keskeinen sisältö

Opiskelija tutustuu ammatilliseen koulutukseen, ja sen asettamiin vaatimuksiin. Opiskelija voi valita omien tavoitteidensa, valmiuksiensa ja kiinnostuksensa mukaan ammatillisia opintoja, joita hän suorittaa osana valmentavaa koulutusta. Ammatillisten opintojen rinnalla opiskelija vahvistaa tutkintokielen hallintaa, opiskelutaitoja sekä tieto- ja viestintäteknikan käyttämistä osana opiskelua. Osana tutkintokielen vahvistamista opiskelija harjoittelee ammatillisessa koulutuksessa tarvittavaa monilukutaitoa: erilaisten tekstien lukemista ja tulkintaa sekä erilaisten tekstien tuottamista.

Tutkinnon perusteissa määritellään tutkinnon osien ammattitaitovaatimukset ja osaamistavoitteet. Opiskelija voi suorittaa valmentavan koulutuksen aikana yhteisiä tutkinnon osia tai osa-alueita, ammatillisen tutkinnon osia sekä tutkinnon osia pienempiä kokonaisuuksia omien valmiuksiensa ja kiinnostuksensa mukaan.

Arviointi

Koulutuksen osa katsotaan hyväksytysti suoritetuksi, kun opiskelija on saavuttanut hänelle henkilökohtaisessa opiskelusuunnitelmassa asetetut tavoitteet. Osaaminen arvioidaan asteikolla hyväksytyt/hylätty.

Jos opiskelija suorittaa ammatillisen tutkinnon osia, arvioidaan ne ammatillisen koulutuksen lainsäädännön ja tutkinnon perusteiden mukaisesti. Vastuu arvioinnista on sillä koulutuksen järjestäjällä, jolla on ammatillisen koulutuksen järjestämislupa. Arvioinnista päättävät ammatillisesta koulutuksesta annetussa lainsäädännössä tarkoitetut arvioijat.

11.8. Arjen taidot ja yhteiskunnallinen osallisuus, 0 - 20 vk

Koulutuksen osassa painottuvat opiskelijan arjessa toimimisen ja yhteiskunnallisen osallisuuden taitojen vahvistaminen. Arjen toimintakyvyn vahvistaminen ja osallisuuden edistäminen nähdään opiskelijan terveyttä ja hyvinvointia sekä osallisuutta edistävänä. Tavoitteena on myös vahvistaa arjen taitojen ja yhteiskunnallisen osallisuuden edellyttämiä tekstitaitoja.

Tavoitteet

- arvioi ja vahvistaa toimintakykyään sekä hyvinvointiaan
- tuntee mielen hyvinvoinnin perusteet ja tapoja vahvistaa sitä
- kehittää kotitalousosaamistaan
- vahvistaa arjen ja yhteiskunnallisen osallisuuden edellyttämiä tekstitaitoja ja harjaantuu kielenkäyttäjänä niihin liittyvissä tilanteissa
- perehtyy yhteiskunnan tarjoamiin palveluihin ja osaa hakea tarvitsemiaan palveluja
- tuntee yhteiskunnallisen vaikuttamisen tapoja ja toimintaa

- hankkii tietoja ja taitoja taloudellisen päätöksentekonsa tueksi
- suunnittelee ja tekee arkielämään liittyviä valintoja, päätöksiä ja hankintoja sekä pohtii itsenäisen asumisen mahdollisuuksia ja edellytyksiä
- tuntee turvalliset, vastuulliset ja kestävät toimintatavat opiskelu- ja asuinympäristössään
- tutustuu erilaisiin vapaa-ajanviettomahdollisuuksiin liikunnan, taiteen, kulttuurin tai muiden tapahtumien avulla

Keskeinen sisältö

Opiskelija tunnistaa omaan hyvinvointiinsa liittyviä tekijöitä ja osaa vahvistaa omaa hyvinvointiaan arjessa. Hän tutustuu itselleen sopiviin yhteiskunnan tarjoamiin palveluihin.

Arviointi

Koulutuksen osa katsotaan hyväksytyksi suoritetuksi, kun opiskelija on saavuttanut hänelle henkilökohtaisessa opiskelusuunnitelmassa asetetut tavoitteet. Osaaminen arvioidaan asteikolla hyväksytty/hylätty.

11.9. Työelämätaidot ja työelämässä tapahtuva oppiminen, 0 - 20 vk

Koulutuksen osassa keskitytään keskeisiin työelämätaitoihin ja tuetaan työelämässä tapahtuvaa oppimista. Tavoitteena on vahvistaa opiskelijan oman toiminnan ohjaamista sekä viestintä-, vuorovaikutus- ja yhteistyötaitoja. Opiskelija tutustuu työelämässä tapahtuvaan koulutukseen.

Tavoitteet

- tuntee työnhaun prosessin
- tutustuu työpaikkoihin oppimisympäristöinä
- tuntee työelämän ja yrittäjyyden keskeiset periaatteet
- osaa toimia työyhteisön jäsenenä työpaikalla
- osaa ajankäytön suunnittelua ja hallintaa
- tuntee omat oikeutensa ja velvollisuutensa työpaikalla
- tuntee mahdollisuutensa kansainvälisyysosaamisen kehittämiseen ja osallistuu mahdollisuuksien mukaan kansainväliseen toimintaan
- tutustuu yleisimpiin työpaikalla käytössä oleviin tietokoneohjelmiin ja työpaikan vuorovaikutustilanteiden kieleen
- tiedostaa tulevaisuuden haasteet ja työelämän muutokset

Keskeinen sisältö

- työn hakeminen; sopivan työpaikan löytäminen, työhakemuksen tekeminen, työhaastattelussa toimiminen
- työelämän pelisäännöt
- osaamiskortit (esim. hygieniapassi, työturvallisuuskortti)
- yrittäjyyden perusteet
- työelämään tutustuminen / työelämässä tapahtuva oppiminen

Silta-polun opiskelijat suorittavat vuoden aikana kuusi työjaksoa ja työnhaku on kiinteä osa opintoja läpi vuoden.

Kymppi-polun opiskelijat suorittavat kahden viikon työharjoittelujakson, johon he valmistautuvat ohjaustunneilla opinto-ohjaajan ja 4H-yhdistyksen ohjauksessa.

Työjaksojen hyväksytyyn suorittamiseen kuuluu TET-raportin kirjoittaminen.

Arviointi

Koulutuksen osa katsotaan hyväksytysti suoritetuksi, kun opiskelija on saavuttanut hänelle henkilökohtaisessa opiskelusuunnitelmassa asetetut tavoitteet. Osaaminen arvioidaan asteikolla hyväksytty/hylätty.

11.10. Perustaitojen vahvistaminen, 0 - 30 vk

Koulutuksen osan tavoitteena on vahvistaa opiskelijan lukutaitoon, numeerisiin taitoihin ja digitaitoihin liittyvää osaamista. Lisäksi koulutuksen osa mahdollistaa perusopetuksen oppimäärän arvosanojen korottamisen erityisessä tutkinnossa. Keskeistä opiskelussa on eri tiedonalojen tekstitaitojen sekä opiskelutaitojen vahvistaminen.

Tavoitteet

- saavuttaa sellaiset perustaidot (luku-, numero- ja digitaidot), joiden avulla hän pystyy opiskelemaan toisen asteen opinnoissa
- saavuttaa sellaisen opiskelu/tutkintokielen taidon, että se mahdollistaa toisen asteen koulutukseen osallistumiseen
- kehittää eri tiedonalojen kielen osaamista ja käyttää opiskeltavaan aineeseen sopivia opiskelumenetelmiä
- korottaa perusopetuksen oppimäärän arvosanoja erityisessä tutkinnossa, mikäli se on toiselle asteelle hakeutumisen näkökulmasta tarpeellista

Keskeinen sisältö

Opiskelija vahvistaa valmiuksiaan hakeutua toisen asteen koulutukseen ja suoriutua siitä tavoitteidensa mukaisesti. Perusopetuksen tai aikuisten perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellään ainekohtaiset sisällöt ja tavoitteet, jotka opiskelija tarvitsee selviytyäkseen toisen asteen opinnoista.

Opetuksen lähtökohtana ovat perusopetuksen tai aikuisten perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt oppiaineiden tavoitteet ja sisällöt.

Kaikessa opetuksessa tuetaan opiskelu/tutkintokielen taitoja, opetettavan tiedonalan tekstitaitoja, oppimistaitoja ja digitaalisia taitoja. Kun opiskelija korottaa perusopetuksen päättöarvosanoja erityisessä tutkinnossa, opetuksen sisällöt, tavoitteet ja arviointi toteutuvat perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden ja lainsäädännön mukaisesti.

Arviointi

Koulutuksen osa katsotaan hyväksytysti suoritetuksi, kun opiskelija on saavuttanut hänelle henkilökohtaisessa opiskelusuunnitelmassa asetetut tavoitteet. Osaaminen arvioidaan asteikolla hyväksyty/hylätty.

Jos opiskelija korottaa perusopetuksen arvosanoja, arvioidaan ne perusopetuksen lainsäädännön ja perusopetuksen opetussuunnitelmassa määriteltyjen päättöarvioinnin kriteerien mukaisesti (perusopetuslain 628/1998, 38 §:n mukaisessa erityisessä tutkinnossa). Vastuu arvioinnista on sillä koulutuksen järjestäjällä, jolla on perusopetuksen järjestämislupa. Arvioinnista päättävät perusopetuslainsäädännön mukaisesti perusopetuksen opettajat.

11.11. Opiskelu- ja urasuunnittelutaidot, 2 - 10 vk

Tutkintokoulutukseen valmentavassa koulutuksessa kehitetään opiskelijan opiskelu- ja urasuunnittelutaitoja, kuten kykyä työskennellä ja opiskella itsenäisesti, suunnitella omia opintoja ja ajankäyttöä sekä tehdä opintoihin liittyviä valintoja. Opiskelijaa tuetaan tiedostamaan koulutuksen ja työnteon merkitys omassa elämässään. Opiskelu- ja urasuunnittelutaitojen kehittymiseen liittyvät kiinteästi opiskelu/tutkintokielen taidon ja erityisesti urasuunnitteluun liittyvien tekstitaitojen hallinta.

Tavoitteet

- asettaa ja arvioi oman elämänsä tavoitteita ja toiveita
- osaa kuvata itseänsä oppijana ja opiskelijana
- tutustuu erilaisiin tapoihin oppia ja hankkia osaamista
- käyttää soveltuvia opiskelutaitoja
- osaa suunnitella omia opintojaan tavoitteellisesti
- osaa etsiä tietoa itseään kiinnostavista jatko-opinnoista sekä työelämävaihtoehtoista
- tarkastelee vaihtoehtoisia uramahdollisuuksiaan myös tulevaisuuden näkökulmasta
- arvioi omaa soveltuvuuttaan eri aloille
- osaa tehdä realistisen jatko-opintosuunnitelman ja hakeutuu sen mukaisesti koulutukseen
- valmistautuu opiskelemaan lukiokoulutuksessa tai ammatillisessa koulutuksessa
- ymmärtää ja osaa käyttää opiskelu- ja urasuunnitteluun liittyvää kieltä.

Keskeinen sisältö

Keskeinen sisältö

- Opiskelutaidot
- Tutustuminen jatko-opintoihin ja suomalaiseen koulutusjärjestelmään
- Tutustuminen lukiokoulutuksen ja/tai ammatillisen koulutuksen toteutustapoihin ja käytänteisiin
- Tutustuminen eri alojen koulutukseen sekä koulutusvierailut ja -kokeilut

Arviointi

Koulutuksen osa katsotaan hyväksytysti suoritetuksi, kun opiskelija on saavuttanut hänelle henkilökohtaisessa opiskelusuunnitelmassa asetetut tavoitteet. Osaaminen arvioidaan asteikolla hyväksyty/hylätty.

11.12. Lukiokoulutuksen opinnot ja niihin valmentautuminen, 1 - 30 vk

Koulutuksen osa sisältää lukiokoulutukseen valmentavaa koulutusta ja lukio-opintoja opiskelijan valmiuksien mukaisesti. Suorittaessaan lukio-opintoja opiskelija saa tukea opiskelutaitojen ja -valmiuksien kehittämiseen osana valmentavaa koulutusta.

Opiskelija vahvistaa opiskelukielen hallintaa, opiskelutaitoja sekä tieto- ja viestintätekniiikan käyttämistä osana opiskelua. Opiskelija harjoittelee lukiossa tarvittavaa monilukutaitoa: erilaisten tekstien lukemista ja tulkintaa sekä erilaisten tekstien tuottamista. Tavoitteena on, että opiskelija saavuttaa riittävät tiedot ja taidot lukio-opiskeluun sekä vahvistaa erityisesti tiedonalojen kielen taitoaan eli eri oppiaineiden tekstitaitoja.

Opiskelija tutustuu lukiokoulutukseen ja sen vaatimuksiin. Opiskelija voi valita omien tavoitteidensa, valmiuksiensa ja kiinnostuksensa mukaan lukion opintojakson tai opintojaksoja, joita hän suorittaa osana valmentavaa koulutusta. Valmentavan koulutuksen aikana opiskelija voi käyttää näiden suorittamiseen enemmän aikaa kuin varsinaisessa lukiokoulutuksessa.

Tavoitteet

- saavuttaa riittävän taidon lukion opetuskielessä ja eri tiedonalojen tekstitaidoissa (sanavarasto, luetun ymmärtämis- ja tulkintataidot sekä tuottamistaidot)
- osaa käyttää opiskeltavaan oppiaineeseen sopivia opiskelumenetelmiä ja tieto- ja viestintätekniiikkaa opiskelun apuna
- tutustuu lukiokoulutukseen ja sen käytäntöihin sekä arviointimenetelmiin
- osaa arvioida lukio-opintojen sopivuuden itselleen
- suorittaa kiinnostusten ja tavoitteidensa mukaisia lukion opintoja

Laaja-alainen osaaminen

Monilukutaito

Lops 2021 Suomen kieli ja kirjallisuus (AI1) <https://peda.net/kuopio/lukiot/aikuislukio/opetussuunnitelmat/uo2/kuopion-aikuislukion-aikuisten-lukiokou3:file/download/510602c48c58eb169dbb4b0ce89a08a018ce03de/Kuopion%20aikuislukion%20aikuisten%20lukiokoulutuksen%20opetussuunnitelma%202021.pdf>

Vuorovaikutusosaaminen

Lops 2021 Suomen kieli ja kirjallisuus (AI1), Historia (HI1), matematiikka (MAB2), Ruotsi (RUB11), Englanti (ENA1), Terveystieto (TE1)

<https://peda.net/kuopio/lukiot/aikuislukio/opetussuunnitelmat/uo2/kuopion-aikuislukion-aikuisten-lukiokou3:file/download/510602c48c58eb169dbb4b0ce89a08a018ce03de/Kuopion%20aikuislukion%20aikuisten%20lukiokoulutuksen%20opetussuunnitelma%202021.pdf>

Kulttuuriosaaminen

Lops 2021 Suomen kieli ja kirjallisuus (AI1) , Ruotsi (RUB11), Englanti (ENA1)

<https://peda.net/kuopio/lukiot/aikuislukio/opetussuunnitelmat/uo2/kuopion-aikuislukion-aikuisten-lukiokou3:file/download/510602c48c58eb169dbb4b0ce89a08a018ce03de/Kuopion%20aikuislukion%20aikuisten%20lukiokoulutuksen%20opetussuunnitelma%202021.pdf>

Ympäristöosaaminen

Lops 2021 Historia (HI1), Terveystieto (TE1)

<https://peda.net/kuopio/lukiot/aikuislukio/opetussuunnitelmat/uo2/kuopion-aikuislukion-aikuisten-lukiokou3:file/download/510602c48c58eb169dbb4b0ce89a08a018ce03de/Kuopion%20aikuislukion%20aikuisten%20lukiokoulutuksen%20opetussuunnitelma%202021.pdf>

Hyvinvointiosaaminen

Lops 2021 Matematiikka, lyhyt oppimäärä (MAB2) , Terveystieto (TE1)

<https://peda.net/kuopio/lukiot/aikuislukio/opetussuunnitelmat/uo2/kuopion-aikuislukion-aikuisten-lukiokou3:file/download/510602c48c58eb169dbb4b0ce89a08a018ce03de/Kuopion%20aikuislukion%20aikuisten%20lukiokoulutuksen%20opetussuunnitelma%202021.pdf>

Keskeinen sisältö

Lukiossa vaadittavia taitoja ennakoidaan keskittymällä monilukutaitoon ja siihen liittyen eri oppiaineiden tekstitaitoihin. Opiskelukielen taitoja varmistetaan kaikilla osa-alueilla. Tähän kiinnitetään erityistä huomiota silloin, kun opiskelija opiskelee suomi/ruotsi toisena kielenä - oppimäärää.

Lukiokoulutuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellään ainekohtaiset sisällöt ja tavoitteet. Opiskelija voi suorittaa sekä lukion pakollisia että valinnaisia opintojaksoja omien valmiuksiensa ja kiinnostuksensa mukaan.

Kuopion kaupungin TUVa-opiskelijat voivat suorittaa lukio-opintoja Kuopion aikuislukion opintotarjottimelta. Lukio-opintoja tarjotaan tuvalaisille pääasiassa vuoden kevätpuolella, kun perustaitoja vahvistavat koulutuksen osat on jo suoritettu. Syyslukukaudella käydään lukio-opintoihin valmentavat tunnit opintopajan ja ohjauksen yhteydessä ja harjoitellaan lukiossa tarvittavia opiskelu- ja digitaitoja.

Tuvalaiset suorittavat valitsemiensa lukion oppiaineiden ensimmäisiä moduuleja:

- äidinkieli (1vko)
- ruotsi (2 vko)
- englantia (2 vko)
- matematiikka (1vko)
- yhteiskuntaoppi (1vko)
- terveystieto (1vko)

Opiskelijan on kuitenkin edellytystensä ja kiinnostuksensa mukaisesti mahdollista valita lukio-opintoja koko lukuvuoden ajan koko Kuopion aikuislukion tarjonnasta ja suorittaa kokonaisia lukiojaksoja.

<https://peda.net/kuopio/lukiot/aikuislukio/kurssitarjotin>

Arviointi

Koulutuksen osa katsotaan hyväksytyksi suoritetuksi, kun opiskelija on saavuttanut hänelle henkilökohtaisessa opiskelusuunnitelmassa asetetut tavoitteet. Osaaminen arvioidaan asteikolla hyväksyty/hylätty.

Jos opiskelija suorittaa lukiokoulutuksen opintoja, arvioidaan ne lukiokoulutuksen lainsäädännön ja opetussuunnitelman perusteiden mukaisesti. Vastuu arvioinnista on sillä koulutuksen järjestäjällä, jolla on lukiokoulutuksen järjestämislupa. Arvioinnista päättävät lukiolainsäädännön mukaisesti lukiokoulutuksen opettajat.

11.13. Perustaitojen vahvistaminen, 1 - 30 vk

Koulutuksen osan tavoitteena on vahvistaa opiskelijan lukutaitoon, numeerisiin taitoihin ja digitaitoihin liittyvää osaamista. Lisäksi koulutuksen osa mahdollistaa perusopetuksen oppimäärän arvosanojen korottamisen erityisessä tutkinnossa. Keskeistä opiskelussa on eri tiedonalojen tekstitaitojen sekä opiskelutaitojen vahvistaminen.

Tavoitteet

- saavuttaa sellaiset perustaidot (luku-, numero- ja digitaidot), joiden avulla hän pystyy opiskelemaan toisen asteen opinnoissa
- saavuttaa sellaisen opiskelu/tutkintokielen taidon, että se mahdollistaa toisen asteen koulutukseen osallistumiseen
- kehittää eri tiedonalojen kielen osaamista ja käyttää opiskeltavaan aineeseen sopivia opiskelumenetelmiä
- korottaa perusopetuksen oppimäärän arvosanoja erityisessä tutkinnossa, mikäli se on toiselle asteelle hakeutumisen näkökulmasta tarpeellista

Kuopion kaupungin TUVA-koulutuksessa perustaitojen vahvistamiseen keskittyvässä koulutuksen osassa pääpaino on luokkamuotoisessa opetuksessa ja opiskelijan yksilöllisen tuen tarpeen huomioimisessa.

TUVA-vuoden aikana opiskelijan on mahdollista tarpeen mukaan pyrkiä korottamaan perusopetuksen oppimäärän arvosanoja kaikissa perusopetuksen aineissa. Koulutuksen osissa tarjottava lähiopetus tukee erityisestä tutkinnosta suoriutumista ja vahvistaa toisella asteella tarvittavia taitoja.

Laaja-alainen osaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Monilukutaito

Digiosaaminen

Digitaitojen sisäistäminen ja monipuolistaminen on sisällytetty kaikkiin perustaitojen koulutuksen osan taitoalueisiin tiedonhaun, oppimisalustojen ja verkkomateriaalin kautta.

Kulttuuriosaaminen

S2-polulle suuntautuville opiskelijoille laaditaan kieliprofiili opintojen alkuvaiheessa.

Oppimaan oppiminen

Jokaisessa perustaitojen osa-alueessa keskitytään hakemaan opiskelijalle sopivia oppimisen tapoja ja kehittämään aihealueen oppimisstrategioita sekä käsittelemään ja arvioimaan tietoa.

S2-opiskeijat kehittävät kielitaitoaan kaikilla perustaitojen osa-alueilla ja heidän kohdallaan hyödynnetään kielitietoisien opetuksen strategioita erityisopettajan tuella.

Keskeinen sisältö

Opiskelija vahvistaa valmiuksiaan hakeutua toisen asteen koulutukseen ja suoriutua siitä tavoitteidensa mukaisesti. Perusopetuksen tai aikuisten perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellään ainekohtaiset sisällöt ja tavoitteet, jotka opiskelija tarvitsee selviytyäkseen toisen asteen opinnoista.

Opetuksen lähtökohtana ovat perusopetuksen tai aikuisten perusopetuksen opetussuunnitelman perusteissa määritellyt oppiaineiden tavoitteet ja sisällöt.

Kaikessa opetuksessa tuetaan opiskelu/tutkintokielen taitoja, opetettavan tiedonalan tekstitaitoja, oppimistaitoja ja digitaalisia taitoja. Kun opiskelija korottaa perusopetuksen päättöarvosanoja erityisessä tutkinnossa, opetuksen sisällöt, tavoitteet ja arviointi toteutuvat perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden ja lainsäädännön mukaisesti.

Viestintä- ja vuorovaikutusosaaminen VIVA

-> Tavoitteena suullisen ja kirjallisen viestinnän taitojen vahvistaminen sekä lukustrategioiden vahvistaminen

- äidinkieli TAI suomi toisena kielenä
- ruotsi
- englanti

Matemaattis-luonnontieteellinen osaaminen MALU

-> Tavoitteena numeeristen taitojen vahvistaminen ja ylläpito sekä tiedonalojen keskeisten käsitteiden hallinta

- matematiikka
- fysiikka
- kemia
- biologia
- maantieto

Lisäksi opiskelijoiden tarpeiden ja toiveiden mukaan on mahdollista tarjota erityistä tutkintoa tukevaa opetusta oppiaineissa:

- uskonto (elämänkatsomustieto)
- historia/ yhteiskuntaoppi
- terveystieto

Arviointi

Koulutuksen osa katsotaan hyväksytysti suoritetuksi, kun opiskelija on saavuttanut hänelle henkilökohtaisessa opiskelusuunnitelmassa asetetut tavoitteet. Osaaminen arvioidaan asteikolla hyväksytyt/hylätty.

Jos opiskelija korottaa perusopetuksen arvosanoja, arvioidaan ne perusopetuksen lainsäädännön ja perusopetuksen opetussuunnitelmassa määriteltyjen päättöarvioinnin kriteerien mukaisesti ([perusopetuslain 628/1998, 38 §:n mukaisessa erityisessä tutkinnossa](#)). Vastuu arvioinnista on sillä koulutuksen järjestäjällä, jolla on perusopetuksen järjestämislupa. Arvioinnista päättävät perusopetuslainsäädännön mukaisesti perusopetuksen opettajat.

11.14. Arjen taidot ja yhteiskunnallinen osallisuus, 1 - 20 vk

Koulutuksen osassa painottuvat opiskelijan arjessa toimimisen ja yhteiskunnallisen osallisuuden taitojen vahvistaminen. Arjen toimintakyvyn vahvistaminen ja osallisuuden edistäminen nähdään opiskelijan terveyttä ja hyvinvointia sekä osallisuutta edistävänä. Tavoitteena on myös vahvistaa arjen taitojen ja yhteiskunnallisen osallisuuden edellyttämiä tekstitaitoja.

Tavoitteet

- arvioi ja vahvistaa toimintakykyään sekä hyvinvointiaan
- tuntee mielen hyvinvoinnin perusteet ja tapoja vahvistaa sitä
- kehittää kotitalousosaamistaan
- vahvistaa arjen ja yhteiskunnallisen osallisuuden edellyttämiä tekstitaitoja ja harjaantuu kielenkäyttäjänä niihin liittyvissä tilanteissa
- perehtyy yhteiskunnan tarjoamiin palveluihin ja osaa hakea tarvitsemiaan palveluja
- tuntee yhteiskunnallisen vaikuttamisen tapoja ja toimintaa
- hankkii tietoja ja taitoja taloudellisen päätöksentekonsa tueksi
- suunnittelee ja tekee arkielämään liittyviä valintoja, päätöksiä ja hankintoja sekä pohtii itsenäisen asumisen mahdollisuuksia ja edellytyksiä
- tuntee turvalliset, vastuulliset ja kestävät toimintatavat opiskelu- ja asuinympäristössään
- tutustuu erilaisiin vapaa-ajanviettomahdollisuuksiin liikunnan, taiteen, kulttuurin tai muiden tapahtumien avulla

Laaja-alainen osaaminen

Yhteiskuntaosaaminen

Hyvinvointiosaaminen

Vuorovaikutusosaaminen

Keskeinen sisältö

Opiskelija tunnistaa omaan hyvinvointiinsa liittyviä tekijöitä ja osaa vahvistaa omaa hyvinvointiaan arjessa. Hän tutustuu itselleen sopiviin yhteiskunnan tarjoamiin palveluihin.

Oppilaan jo perusopetuksessa oppimia taitoja kehitetään oppimiskokonaisuuksien sisällä. Oppilaan antamilla näytöillä tai erityisellä tutkinnolla opiskelija voi korottaa perusopetuksen arvosanoja kokonaisuuteen liittyvissä oppiaineissa. Tarjottavia kokonaisuuksia ovat:

Terveellinen ja hyvinvointitietoinen arki (2 - 4vko)

Kokonaisuudessa vahvistetaan opiskelijan tietoisuutta omaan terveyteen ja terveelliseen elämään liittyvissä asioissa sekä valinnoissa. Kehitetään kotitalousosaamista terveellisen ja vastuullisen ruoan näkökulmasta sekä rahankäytön ja talouden osalta. Kokonaisuuteen liittyy turvallisen ja ympäristötietoisuuden liikennekäyttäytymisen edistäminen.

Kokonaisuus opiskellaan Minna Canthin koulun tiloissa sekä tutustutaan ympärillä oleviin liikuntapaikkoihin. Kokonaisuuteen liittyvät oppiaineet ovat kotitalous, liikunta ja terveystieto.

Tulevaisuuden taidot (2 - 4 vko)

- sähköiset palvelut
- oman toiminnan ohjaus (apuvälineet, kalenterointi)
- uskaltaa ottaa yhteyttä eri toimijoihin (kela, asunnon vuokraus)
- arjen lakiasiat
- työhaastattelu ym. tilanteissa toimiminen

Lisäksi Palvelualan opisto Kuopio tarjoaa koulutuksen osaan Arjen taidot -opintokokonaisuuden (2 - 4 vko):

- oman taloudenpidon suunnittelu
- kodinhoidon ja siivouksen perusteet
- ruuanvalmistus ja hygieniaosaaminen

Silta-polulle suuntautuneiden Arjen taidot -opintokokonaisuus (6 vko):

- lukuvuoden aikana voidaan toteuttaa opinnollistettuja elämyspedagogisia leirejä (kesto n. 4 vrk) yhteistyössä nuorisopalvelujen Vinkkelin työparin kanssa
- yhteistyö Savonia AMK:n kanssa (Viretori)

Arviointi

Koulutuksen osa katsotaan hyväksytysti suoritetuksi, kun opiskelija on saavuttanut hänelle henkilökohtaisessa opiskelusuunnitelmassa asetetut tavoitteet. Osaaminen arvioidaan asteikolla hyväksytty/hylätty.